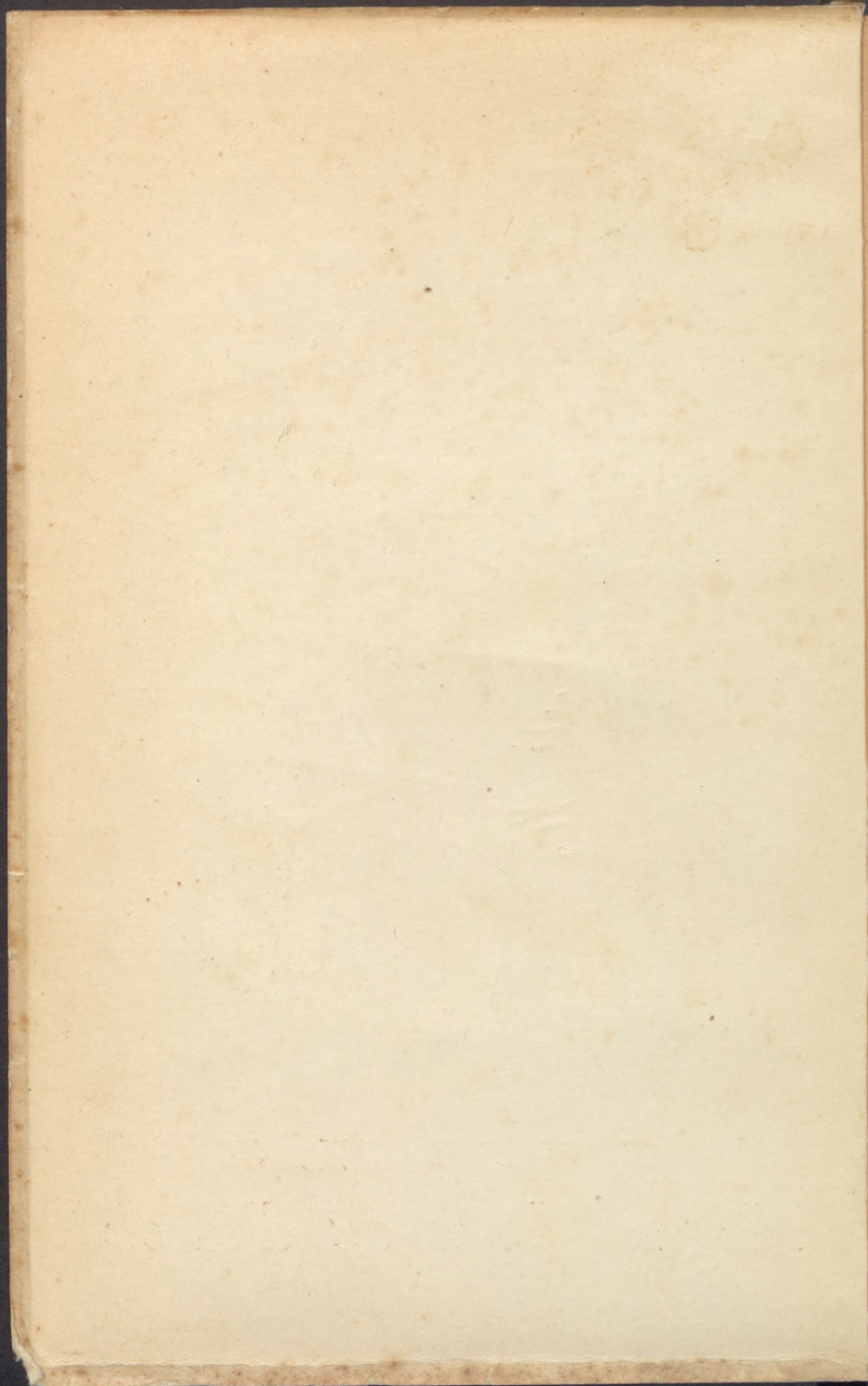

833. 718

HAVAS ISTVÁN
Megszólalnak az állatok

ÚJ IDŐK IRODALMI INTÉZET R. T. (SINGER ÉS WOLFNER) KIADÁSA

MEGSZÓLALNAK AZ ÁLLATOK

BOTOND BIHÁLY ÁLLATKERTI ALBUMA

IRTA
HAVAS ISTVÁN

BUDAPEST
SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET RT KIADÁSA

833.718

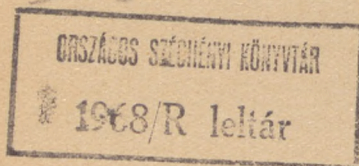

2014

Fenntartunk minden jogot

M 93.448

Az Állatkertben.

A gyönyörű Állatkert ott terült el a város legszebb pontján. Hatalmas fák, csillogó vízü tavak, csöpp hegyi patakok tették elragadóvá a környezetet. A nyílegyenes, friss utcákban pedig ott állottak a „bennlakók” eredeti „palotái”, „kunyhói”, „kertjei”, aszerint, amint az állatok elhelyeztetése ezt, vagy azt kívánta.

Ebben a tanulságos, szépséges kertben fölkerestem a tudós Igazgató urat, akinek elsősorban érdeme, hogy városunknak ilyen bölcs intézménye van, mint ez az Állatkert. Bemutatkozásom így történt:

— Botond Bihály vagyok, az *Ifjúság Kincse* c. lap dolgozótársa. Szerkesztőm azért küldött, szíveskedjék megengedni, hogy derék állatjait lakosztályaikban fölkeressem és életükre vonatkozóan kikérdezzem őket. A szerkesztő urnak az a véleménye, hogy ifjú olvasóinkat ez a megszólaltatás fölötte érdekelné. Aztán eredeti dolognak is látszik, annak, mert még nem volt rá eset a világhistóriában, hogy az állatokat valaki meginterjuvolta volna. Tisztelt állatainak ez a vallomása lapunknak oly eseménye lesz,

amiről az egész ország beszélni fog, az ifjúság pedig lapunkat százezer példányokban fogja megrendelni. De nemcsak ez a szempont vezeti az *Ifjúság Kincsét*, hanem az is, hogy az ön állatkertjét és pompás állatait világhírűvé tegyük. Ép azért képen is megörökítjük őket, lapunk országos nevű rajzolójának, Mühlbeck Károly úrnak ónjával.

A tudós Igazgató úr szeliden mosolygott lendületes szavaimon, ám látszott rajta, hogy ha kissé bizalmatlan is, nem idegenkedik egészen a szándékom végrehajtásától.

— És tud ön állatul? Beszél ön állatnyelven? — kérdezte jókedvű kacagás kíséretében.

— Állatul nem tudok, de hátha az állatok tudnak emberül, — feleltem udvariasan.

— Ismerem lapját, az *Ifjúság Kincsét*, magam is szeretem, különösen pedig a gyermekeim kedvelik. Ép azért aggodalommal is nézek vállalkozása elé. Hátha baj történik önnel, mondjuk a tigris széttépi, amit ne adjon az Isten, s akkor elveszti lapjuk a jókedvű Botond Bihályt. Állatainkra nagyon sok szelidség, műveltség ragadt már, de azért még nem kezes bárányok. Melyiknél óhajtja tiszteletét tenni ez alkalommal? — kérdezte az Igazgató.

— Mindenesetre az oroszlánál, ha becses engedelmet megkapom. Ő az állatok királya, őt illeti az elsőség.

— A mi *berber* oroszlánunk nem ismer tréfát. Előkelő és nyugodt személyiség, de jaj lenne önnek uram, ha kihívná haragját. Kis olvasóit egy szörnyű tragédiáról kellene értesítenünk, holott ők, tudtommal, egészen másvalamit várnak innen.

Mélységesen meghódoltam az Igazgató érvei előtt.

— Látom, hogy Igazgató úr ismert jóindulatával kezeli ügyemet. Valóban, nem szeretném itt hagyni a fogam fehérét, ellenkezőleg, tetszetős képeket akarok adni a derék állatokról. Egy testes, szép *albumot* szeretnék róluk szerkeszteni, amelyben ott ékeskedne képök és vallomásuk. Szívesen és hálásan veszem jó tanácsait is arra nézve, hogyan viselkedjek, mikor menjek be és mikor találom otthon a megírandó és megrajzolendő előkelőségeket.

Az Igazgató egy pillanatig gondolkozott, aztán így szólt:

— Nem bánom, látogassa meg hát az oroszlánt. Éppen délután van, ebédelt, tán épp beszélget a feleségével. Legyen udvarias és figyelmes, mert ezt a nagy állatkirály mindenkitől elvárja. Holmi gúnyt vagy tréfát ne engedjen meg magának vele szemben. Ő is azt vallja, hogy „csak hódolat illeti és nem bírálát”. A többire nézve majd elmondja a részleteket az őr, akihez méltóztassék most már elmenni, s akinek majd ezalatt telefonon megadom a kellő utasítást.

Ezzel búcsút vettem az Igazgatótól s a nyert engedelmmel indultam el az állatkirály palotája felé.

Oroszlán őfelsége előtt.

Az őr nyájasan fogadott; mikor azonban látta ajkaim közt a finom szivart, amelyre ép akkor gyujtottam rá, ravaszkásan figyelmeztetett, hogy tegyem le az előszobában, mert „őfelsége” nem tűri a dohányos embereket. Egy ablakpárkányra hamarjában le is fektettem az illatos szivart, s átadtam a névjegyet, hogy az őr juttassa el az illetékes helyre. Őfelsége ez udvari alkalmazottja azonban, — bár kissé akadozva, — előbb hangosan elolvasta a ráírt szöveget, így:

Botond Bihály,

az „Ifjúság Kincse” dolgozótársa.

— Jól olvastam az uraságod nevét? — kérdezte felém fordulva. — Nem Mihályt kellett volna ide-nyomtatni?

— Nem, nem. Mert én Bihar-Bihácson születtem, ahol ősi szokás, hogy minden szebb nevet *B*-vel ejtenek ki. Ott a Marcsát és a Jancsit: Barcsának és Bancesinak szólítják és írják is.

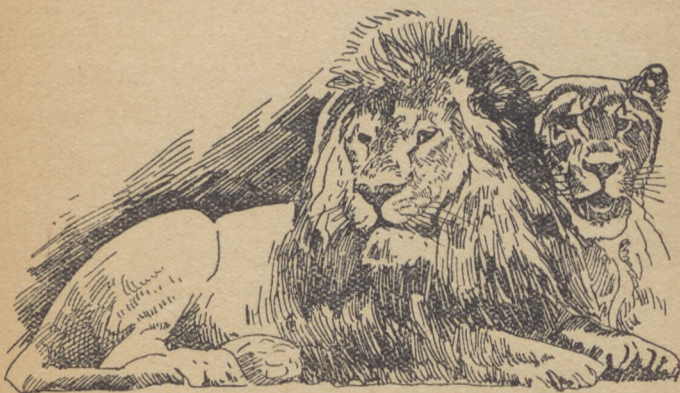
— Nagyon érdekes, — jegyezte meg az őr tudakosan s látszott rajta, hogy válaszom megnyugtatta.

Azzal be is vitte a névjegyet a ketrec ajtaján, de a rendcsináló vasbotot sem felejtette el magával vinni.

Pár pillanat múlva már nyílt az ajtó s az őr kíséretében beléptem az állatkirály termébe, aki ép oly nyugodt és előkelő helyzetben ült feleségével együtt, mint amilyenben a Lánchid oroszlánjai ékeskednek. Szemét fölényes szigorúsággal szegezte rám, amint meghajoltam előtte. Én azonban bátran viselkedtem, abban a fölemelő lelki tudatban, hogy lapom sok ezer olvasóját képviselem. Ez, úgylátszik, imponált is a trónjavesztett nagyúrnak, aki kegyesen megkérdezte, mi ügyben fáradtam el hozzá.

Körülbelül ugyanazokat mondtam el neki is, amit az Igazgató előtt már hangoztattam, amire öfélése leereszkedően, de jóleső érzéssel jegyezte meg:

— Tetszik nekem kis olvasóinak meleg érdeklődése személyem iránt. Adja át nekik kegyelemben üdvözlétemet!

— Nagyon fognak örülni ennek a kitüntetésnek, de boldogítaná őket az is, ha felséged eseményekben, érdemekben oly gazdag életéből egy pár mozzanatot kapnának ízelítőül. Valamennyien az oroszánok tiszteletében nevelődnek.

— Tehát életrajzi adataimat kéri? Azokat megkaphatja az igazgatóságnál is, mely udvarom s környezetem legfőbb intézkedő szerve.

— A felséged közvetlen szavai jobban hatnának a serdülő táborra. Csak egy pár mondatot kérek, úgy adom át teljes hűséggel, amint kapom. — Az oroszán erre elgondolkozott s megragadó bátor szeméből bizonyos méla fény áramlott felém, míg ezeket mondotta:

— Családom, a Berber-család, a legősibb és legelőkelőbb oroszán-családok egyike, s össze nem tévesztendő a Berger-családdal, mely sokkal későbbi eredetű, nem oly előkelő és nem is oroszán-familia. A miénk volt valamikor az egész északi Afrika, még Egyiptom gazdag földje is. A hatalmas fáraók épúgy reszkettek tőlünk, mint az utolsó rabszolgájuk. Most már csak az Atlaszhegység bércei azok, melyeket szabad ősi földünknek mondhatunk. Én is ott születtem; de már gyerekkoromban elvittek, — gondolni is borzasztó reá, — fogságba hurcoltak a latrok.

És itt felszökött, s erre egy hatalmas ordítás reszkettette meg a levegőt, valamint az én inaimat is, melyeken feszült állapotban őfelsége előtt állottam.

— Haragszik, — figyelmeztetett az őr, — most ne mondjon neki ellen.

Nem is szóltam, őszinte részvétellel néztem a valóban gyönyörű állatot, a puszták szabadságára termett királyi vadat. Mintha kiolvasta volna rokonérzésemet a szememből, valamivel melegebb hangon folytatta beszédét:

— A berber-törzs tagjai másfélméter hosszúra is megnőnek. Csekélységem szintén megközelíti ezt a számot. Magasságunk az egy métert is eléri. Ázsiai rokonunk: a *persa-oroszlán*, valamint a *szenegáli* atyafiság már jóval kisebbek. Fogságban is megéljük a 70 esztendő, de ott kint a puszták végtelenjén, a száz éves pátriárkák nem ritkák közöttünk s ekkor még erejük teljében vannak. Szabadságra és uralkodásra született faj vagyunk, utáljuk a szolgáltságot, a jellemtelenséget. Szemünkben csak az a szép, ami az egyenességnek, bátorságnak, a hősiségnek szüleménye. Mondja meg az ifjuságnak, hogy ezeket az erényeket szívja be a lelkébe. Nincs ezeknél magasabb semmi.

Ezzel kegyelemben el is bocsájtott, sörényes szép fejét a másik oldalra fektetve. Az őr intett, hogy távozzunk. Az állatkirály nem óhajtja tovább jelenlétemet. Mondhatom, nem minden megilletődés nélkül léptem ki a ketrec ajtaján. Odakint már zsibongott a gyülekező gyerek- és emberhad. Az oroszlánt talán ez a behallatszó zaj is hirtelen elkedvetlenítette. Mert bizony sok szívtelen szív akad ott kint a ketrec előtt, aki meg nem érti a trónjavesztett, szabadságért rajongó rabfejedelmet.

... Mikor már kifelé indultam az Állatkertből,

eszembe jutott a szivarom. Vissza is mentem az őrhöz, aki azonban már ott ült a „palota” küszöbén, és jóízűen szívta pompás szivaromat.

— No, most már nem kérhetem el tőle, — gondoltam és elővettem egy másikat. Rágyujtottam és a szegény raboroszlánra gondoltam, akitől nem egy szivart, de a szabadságát vették el.

Az elefánt kegyelemben fogad.

Amióta az oroszlán arcképe s a vele folytatott beszélgetésem megjelent az *Ifjúság Kincse* hasábjain, az Állatkert előkelőségei sokkal barátságosabban fogadnak mindenfelé, mint régebben. Őfelsége, az oroszlán legmagasabb megelégedését fejezte ki előttem a közzé adott cikkről és képről, ápolójának pedig meghagyta, hogy néhány példányban szerezz be a lap ama nevezetes számát. Jelentettem neki, hogy az olvasó-sereg is meg volt elégedve a közölt leírással, mire leereszkedően biccentett sörényes fejével. Nagy dolog ez, mert őfelsége az ilyen megjegyzésekre más esetben fülebojtját sem mozdítja.

Azt hiszem, nem véték a ranglétra fokozatai ellen, ha az állatkirály után az elefántot látogatom meg, kit a közvélemény is igen nagyra becsül, s az állatok világában körülbelül a miniszter rangjával tünteti ki.

A szerzett engedéllyel a zsebemben, itt is először az előszobában trónoló őrnél, az Állatkert hivatalos nyelve szerint: az ápolónál tettem tiszteletemet. A barátságos fiatalember elég udvariasan fogadott, én azonban most már szivar nélkül köszöntöttem be

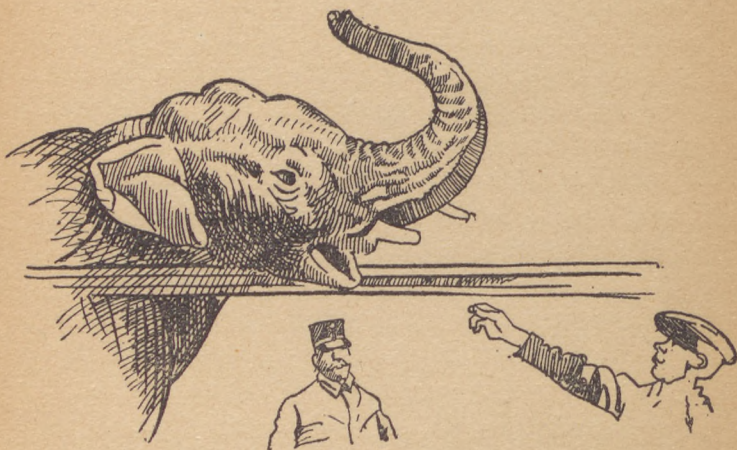
hozzá, okulva a multakon, csupán az ernyőmet szorongattam a balkaromra akasztva.

— Uraságod ki akarja szerkeszteni a kegyelmes urat? — kérdezte az ör.

— Az önélelmezési miniszter urat tetszik érteni, az elefántot? — kérdeztem gyöngéd célzattal. — Ugy tudom, a kegyelmes úr is szívesen veszi, ha a nyilvánosság előtt bemutatom, természetesen az előkelő állásra való tekintettel — tapintatosan.

— Ahogy vesszük, Botond úr. Gunyt és rejtett szurkálást nem tűr el, annak ellenére sem, hogy a türelem és szelidség mintájának tartják, tudományos és laikus körökben egyaránt.

— Szabad bemennem?

— Miután hivatalos írásával igazolta jogosultságát, a „kegyelmes úr” hajlandó önt fogadni; az esernyőt, botot azonban kint kell hagynia.

— Persze, persze, — s átadtam vadonatúj er-nyőmet az ápolónak, megőrzés végett.

Beléptem. A kegyelmes úr barátságosan nyuj-totta felém az ormányát. Zavarban voltam, mert a köszönés e módját hamarjában nem tudtam viszo-nozni. Arra nem is gondoltam, hogy az elefántok nem kezet, hanem orrmányt nyujtanak egymásnak — tisztetük jeléül. Az ápoló észrevette habozásomat s hal-kan a fülembe sugta:

— Tessék egy tízfillérest nyujtani neki.

Az elefánt valóban szívesen fogadta a kis össze-get. Be is gyűrte, — nem a zsebébe, hanem az orr-mánya végén levő nyílásba, onnan meg átadta az ápolójának. Az önzetlen férfiú pedig egyszerűen zsebetette, egy falás kenyeret nyujtva cserébe az elefántnak. Az állatóriás egy szemhunyorítás nélkül, egyszeribe lenyelte azt. Ugy vettem észre, hogy egy félkenyeret is ép akkora nyugalommal és rövidséggel tüntetett volna el.

Bemutakoztam, mire előkelő rövidséggel csak annyit mondott:

— *Sziám* vagyok.

Tisztelettel hajoltam meg az állatkerti publikum előtt oly népszerű név hallatára s bejelentettem, hogy lapom, illetőleg olvasóim számára arcképét s életéből néhány érdekes mozzanatot óhajtának megszerezni.

Apró szemével bizalmatlanul fürkészett, tetőtől talpig alaposan megmustrált. De láttam, hogy jó kedve nem hagyja el.

— Bihály úr nem rokona a szomszédságban lévő bihalyoknak, vagy bivalyoknak? — kérdezte ártat-lan arccal, mint a legtermészetesebb dolgot a világon.

— A világért sem, az csak olyan fatális névrokonság, — feleltem szabadkozva, bár meg kell val-
lanom, első percben nem tudtam, hogy gorombaság
vagy tudatlanság akar-e ez a kérdés lenni. Nekem
kellemesebb volt az utóbbit vennem, tehát így csele-
kedtem és nem haragudtam meg. Az elefántnak ked-
vére volt bölcs viselkedésem és megszólalt ismét.

— Életem, korom satöbbi felől tudakozódik ura-
ságod! Hát jól van, jól. Elsőbb is tiszteltem a lap olva-
sóit s mondja meg nekik, hogy Sziám kegyelmes úr
ázsiai eredetű, nemes törzs sarja, nem pedig holmi
afrikai elefántok korcs nemzedéke, akiket mi a rokoni
névre sem tartunk érdemesnek. Olyanformán va-
gyunk velők, mint uraságod a bihalyokkal. Az afrikai

elefántnak, nézze meg
jól, ha a balsors össze-
hozza vele, alacsony a
homloka, kis művelt-
ségre valló egész meg-
jelenése, ellenben a füle
megnőtt, de mekkorára

nőtt, akkorára, mint egy ponyva. Hallgassa majd,
micsoda otromba csapkodást visz vele véghez. Az
afrikait mi megvetjük.

— Ah, kegyelmes uram, akárcsak az embertár-
saim, — bókoltam megint illő udvariassággal, csak-
hogy éppen valamit mondjak.

— Na úgy-e, kedves Bihály úr! — nevetett ra-
vaszkás szemhunyorgatással a vén Sziám. Aztán
folytatta:

— A világ legnagyobb hegye alatt születtem.
Tán ön is hallotta Himalája hírét. Hallotta, látom.

Annak a rettenetes hegyvidéknek olyan elragadó dzsungeljei vannak, amiket elfelejteni sohasem lehet. Olyan áthatolhatatlan sűrűség, ősi vadon föld ez, amely valójában csak nekünk való. Milyen szép kirándulásokat tettünk mi onnan éjjelenként a távolabb fekvő rizsföldekre, a cukor- és kávé-ültetvényekbe, s micsoda lakmározást csaptunk ott! A fösvény angolkat ilyenkor majd megette a méreg. Elhiheti nekem, még most is csorog a nyálam, ha erre a szép időkre gondolok. De nem is hagytunk ott másnak egy szemet sem.

— Nagypámról azt mondják, hogy fehér elefánt volt, s így én nagyon is előkelő ősökre hivatkozhatom, mert a fehér elefántot a derék hindu nép szentnek tartja s már a földön is királyi szolgálatot teljesített vele. Az ilyen testvérünk úgy duskál a ropogós rizsben, mint a tyúk a polyvában. Képzelje el, Bihály úr, micsoda mennyei élvezet lehet az! Sohasem volt benne részem, pedig már a hetven felé közeledem. No, ne csodálkozzék, nálunk ez nem olyan nagy kor, mi a százötven évet is megéljük, ha igaz! Kiváncsi vagyok rá. Ki akarom próbálni. Ön is figyelemmel kísérheti, aki látom, az állatok iránt nem közönséges rokonszenvvel viselkedik.

Ez az elismerés meghatott, amit észrevett az elefánt s újra nyújtotta felém az orrmányát. Egy újabb tízfilléreseembe került.

— Agyaraimat nézi? — kérdezte folytatásképp ezután. — Oh, ezek az agyarak, ezek okozzák a mi vesztünket! A kapzsi ember ezért üldözi, ezért irtja a szegény elefántot. Hatalmas csordáinkat néha egészben is elfogják, lemészárolnak minket, hogy a kül-

földi kereskedőknek odaadhassák a drága és finom elefántcsontot. Szép díszünk ez, úgy-e? Az én agyaim már kissé megkoptak, de vannak keleten s délen élő, de csakis ázsiai testvéreim, akiknek agyarai a 20—30 kilót is meghaladják. Lássá, Bihály úr, azért nem szeretem például a zongoraszót, mert a zongora fehér billentyűi szintén elefántcsontból valók. Jegyezze meg, mi állatok nagyon jól tudjuk mindazt a visszaélést, amit az ember velünk elkövet. Nem is méltó ez ahhoz az eszes lényhez, aki magát a teremtés koronájának tekinti. Égbe kiált az a tömérdek kínzás, amely az állatvilág egyeseivel szemben tapasztalható.

A kegyelmes úron észrevehető volt a felháborodás, mikor ezeket az utóbbi szavakat mondotta. Meg is sajnáltam, mert sokban igazsága volt. A szegény elefánt igazában: pusztulásra ítélt állat. Holott szelid természetű, türelmes, okos atyafi. Ősei voltak a mammutok, masztodonok, akiket ma már csak a „kihalt állatok” neve illet. Nálánál is sokkal hatalmasabbak voltak, igazi óriások. Csontvázaikat a muzeumokban csodáljuk.

Még egyről-másról elbeszélgettünk, aztán búcsúztunk, amikor Sziám ökegyelmessége ismét orrmányát nyújtotta felém. Megszorítottam, akarom mondani, adtam neki megint egy tízfillérest.

Aztán kiléptem a szabadba, ahol jöttek-mentek a gyermekek, mert az eső már elállt.

— Hopp! — kiáltottam fel ijedten, — bent felejtettem az ernyőmet. Szaladtam vissza érte; megkaptam. Szerencse, nem volt elszívható, mint a minapi szivarom, s még jókor jutott eszembe.

A viziló portáján.

A következő levelet kaptam:

„Kedves Botond úr! Tudomásomra jutott, titkárom útján, aki helyettem a lapokat elolvassa, hogy Ön itt járt az Allatkertben, s Házamat elkerülte. Nem tudom megérteni, miért ment előbb a vérengző orosz-lánhoz és a kapzsi elefánthoz, mint hozzám! Ne felejtse el, hogy botlást követett el uraságod a ranglét-rán. Mindenki, aki az Allatkertbe lép, elsőbb engem keres föl. Tegye jóvá tévedését, s hozzon magával néhány kenyeret és görögdinnyét. T y u t y u v a l együtt csókolom

J ó n á s,

a Nilus v. királya.

A levél kissé gyűrött, a tinta fakó, az írás pedig gyakorlatlan kézre valló ákom-bákom. A világért se tudtam kihámozni belőle azt az előkelőséget, amelyet Jónás, a Nilus v. királya a maga számára annyira kikövetel. A levél tartalmát megértettem, kivált az utolsó előtti mondatot, a v. betűvel azonban sehogysen tudtam kidülni. Azt jelenti-e, hogy *volt*, vagy azt, hogy *valóságos*, vagy pedig az az értelme, hogy *választott király*?! Bizonyára, az utóbbi.

Hamarjában azt sem tudtam, hogy ki az a Tyutyu, csak úgy sejtettem, hogy alighanem a fia, tehát a nilusi v. királyfi. A kedves kongásu név azonban eszembe juttatta kis öcsémet, aki a Totyó névre hallgat, s nagylelkűen elhatároztam, hogy a kis névrokont magammal viszem.

Igy is történt. Totyó (rendes anyakönyvi bejegyzés: Tamás) szörnyen örült az előkelő kirándulásnak. Szegény, még sohse volt az Állatkertben, pedig már élete hatodik évének alkonyához közeledett. Pufók, gömbölyü arca még jobban kigömbölyödött, nagy kék szemei pedig akkorák lettek, mint a duránzi szilva, mikor a történeti nevezetességű Állatkert színterére léptünk. A tasakunkban ott volt egy soroksári kenyér és egy akkora görögdinnye, mint a Ferenc József intézet gimnáziumának a legnagyobb földgömbje. A villamoson nem is akartak vele fölbocsájtani, mikor azonban kijelentettem, hogy Jónás urnak viszem, tisztelettel utat nyitott az egész közönség, mire én, tüntetően az öcsémhez fordulva, szóltam: — Látod, öcskös, hogy kihez megyünk!

Szegény Totyó, pedig még semmit sem látott, csak sok embert. Az igaz, hogy a kocsi egyik páholyában ott ült egy példátlanu elhízott úr is, akinek teriméje, apró szemei és vastag ajkai némileg emlékeztettek a nilusi v. királyra, és aki különben is egy-maga két ülőhelyet foglalt el. Totyó oly feltűnő figyelemmel vizsgálgatta a kövér urat, hogy kezdtem tartani a legrosszabbtól. S méltán, mert egyszerre csak felém fordult s halkán a fülembé sugta:

— Bihály bácsi, nézze csak, a Jónás is velünk utazik!

— Ne beszélj zöldeket, Totyó, mert ha meghallják ezt a gorombaságot az utasok, megbotránkoznak rajtunk és a tudatlanságodon. Az az úr, akit te Jónásnak képzelsz, bizonyosan valami szalámigyáros. Érted?

— Értem, — válaszolt a fiú megszeppenve s azontúl mélyen hallgatott, míg csak a v. király csarnokába nem léptünk.

— A titkár úrhoz van szerencsém? — szóltam alázatosan ott a folyosón egy egyenruhás úrhoz, aki nagyon is otthonosan viselkedett s az embereket egymásután tessékelte kifelé.

— Az volnék, — felelte nem minden öntudat nélkül.

— Levelem van Jónás úrtól, hogy látogassam meg. A levél egy kissé gyűrött ugyan és nem egészen királyi...

— No csak ne izéljen, akarom mondani, ne csináljon holmi rováásokat. Mindenki úgy ír, ahogy tud.

— Teljesen igaza van, titkár uram, — hagytam jóvá a bölcs férfiú mondását, csakhogy megnyerjem rokonszenvét. Elő is álltam mingyárt sürgős szándékkal. Az ápoló (mert az volt a titkár úr valójában) hosszasan végigmustrált mind a kettőnket.

— Hozott valamit abban a tasakban?

— Egy kis dinnyét és egy kis kenyeret, — szerénykedtem.

— Akkor hát tessék bejönni. A kenyeret azonban kérem ideadni, meg kell vizsgálnom: nincs-e valami baja. A Jónás csak azután kaphat belőle.

Megvallom, hogy nem minden aggodalom nélkül adtam át a szép soroksárit a „titkárnak”, de hát engedelmeskednem kellett.

Mi beléptünk, Jónás úr pedig éppen kilépett: a fürdőből s a hátán hozta ki a Tyutyut, a királyfit, aki halkan rőfögött. A derék apát ez annyira föllelkesítette, hogy letette a félmázsás apróságot s olyat röffentett örömében, mint egy megvadult automobil. Tyutyu meg se mozdult, hüllő-szemecskéje meg se rebbent a csataordításra.

Amint elcsendesült a bőgés, megszólaltam és bemutatkoztam.

— Ah, — ásított egyet a *v.* király, — maga az az izé?

— Botond Bihály, igenis.

— Jó, jó, de hol van a kenyér és a görögdinnye?

— A dinnye itt van, — feleltem megnyugtatóan és megmutattam. Jónás boldogan kitátotta rettenetes

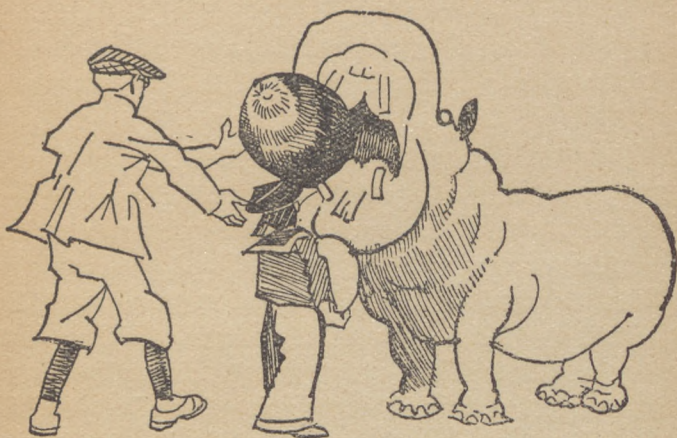

nagy száját (melyben két darab félméteres szemfoga két sétatálcaként tündöklött) s rám kiáltott:

— Hocide a kis gömböt!

— Az egészet? — kérdém megdöbbenve.

— Csak nem akarja fölszeletelni? Hocide, uram, minél előbb! — Ijedtemben odahajítottam az óriási görögöt — és Jónás olybá nyelte le, mint egy kis szilvát.

— Szent Habakuk! — sóhajtottam. Ez aztán a gyomor.

— Hát a kenyér hol van? — kérdezte türelmetlenül.

— A titkár úrnál, — mentegetőztem.

— Hozza csak be a kenyeremet, Bihály úr, mert az a selyma még megeszi ott kint! — Siettem kifelé. A titkár csakugyan ott ült egy asztalnál és jóízűen falatozott.

— No, mit szól a kenyérhez? — kezdtem, hogy valamit szóljak meglepetésemben.

— Megjárja. A soroksáriak még tudnak kenyeret sütni.

A nilusi v. király ő felsége kéreti, hogy küldje be a kenyeret.

— Várjon, — felelte a titkár és tovább evett. Én pedig bementem és tisztelettel jelentettem, hogy mingyárt itt lesz a kenyér.

Jónást némileg megnyugtatta ez az ígélet s én fölhasználva a kedvező alkalmat, szóba hoztam a multját.

— Biz én nem itt születtem, mint a szegény kis fiam. Az én bölcsőm valahol a felső Nilus vidékén ringott. Messze van az innen, Botond uram. Sokan voltunk ott a tavas és folyamok táján és nagyszerűen éltünk. Nappal a vízben, éjtszaka, ragyogó holdvilág mellett az ültetvényekben. Ha megjelentünk a rizs- vagy a gabonaföldön, ott a gazdát fölmentették az úgynevezett aratástól, vagy más efajta betakarítástól. Nem maradt ott egy fűszál sem. Ami megtalán ott maradt volna, azt úgy letapostuk, hogy bizistók teljes pusztaságot mutatott a terület. Nem is szerettek minket, az igaz, de mi nem vagyunk érzékenyek az efélére. És az ember is csak olyan. Ő meg vadászott ránk, mert köllött neki a húunk, zsírunk, a szép szemfogunk és a bőrünk. A húst, a zsírt elköltötte, a szemfogot eladta a mivesnek s a mivesek épúgy feldolgozták, mint az elefántcsontot. Bőrünk-ből pajzsot, lovaglóostort, botot készítenek. Lássá, Botond úr: kéz kezet mos.

— A kis öcsém, a Totyó, a Tyutyu kora iránt érdeklődött. Mennyi idős a kicsike?

— Egy hónapos az istenadta.

— És milyen nagy már, — jegyezte meg Totyó, aki nem győzte a druszáját bámulni.

— Hol van a kenyérünk? — tört ki türelmetlen ordítással az öreg Jónás, mire a fia is gyengéd rőfögeket eresztett meg.

Kimentem. A titkár úr körül már egy csomó népség és katonaság udvariaskodott, egész udvarrá növekedett, ellenben a kenyér alaposan megfogyott. Már a fele sem volt meg. Elvittem előlük.

— Amint látom, az uraknak nem lett baja tőle. Jónás sem betegszik meg, ha átadom ökelmének, mert már nagyon kéri.

— Jó lett volna neki a pék-kenyér is, — vetette oda kedvetlenül a titkár.

— De a titkár úr még kevésbbé lett volna megelégedve, — tettem hozzá. — Különben, szabad-e valamit kérdezni?

— Most elég jó a kedvünk, Botond úr.

— Mit jelent a Jónás név alá írt titokzatos *v.* betű?

— No, azt az írástudatlan is kitalálhatja, — mondta némi lenézéssel a titkár úr, frói voltomra célozva.

— Bocsássa meg, nem vagyok gondolatolvasó.

— Hát azt jelenti, hogy vice. Vice király.

— Csodálatos, lássa, nem gondoltam volna, hogy ilyen vicces dolog az egész.

Totyó ekkor már ijedten jött értem.

— Bihály bácsi, a Jónás nagyon haragszik, föl akart falni.

Berohantam és a fél kenyeret hamarjában a kitátott szájába dobtam.

Ügyetlenségből azonban a tasakom is utána repült. Jónás mind a kettőt szó nélkül lenyelte.

Tyutyu egy szót sem szólt, de Totyó szörnyen jól mulatott.

A „sivatag hajója” kislelkű.

Az Állatkert lakói közt félig nyiltan, félig sutyomban egy nem helyeselhető mozgalom indult abban az irányban, hogy alulirott csekélységem egészen elkerülje a nevezett lakók egyik díszpéldányát: a tevét. Az egyik névtelen levél, amit a minap kaptam, például arra figyelmeztetett, hogy a tevének oly kellemetlen szaga van, amit az én orrocskám aligha bír el. Meg is magyarázta mingyárt a bujkáló levélíró, hogy ezt a szagot a teve feje tövében működő mirigyek árasztják magukból. Egy másik levélben pedig az volt, hogy a teve ostoba, közönyös, gyáva; értelmi tehetsége silány, azonkívül alamuszi, tehát ne menjek el hozzá. „Teljesen méltatlan volna ez a látogatás uraságodhoz, — folytatta tovább a levél — aki fenkölt gondolkozásu, művelt és egyenes ember.” A levélnek egyetlen jó tulajdonsága, hogy az író neve rajta volt, illeténkép: „Alázatos és régi tisztelője a *Róka Koma*.” Persze, persze, a Róka Koma, a kis hizelgő és a nagy ravasz! A jeles méregkeverő.

— No, — gondoltam magamban, — most már annál inkább meg kell látogatnom a tevét, akit egy

nagy tudós a *sivatag hajója* címmel tisztelt meg. Majd meglátom, mi igaz a mende-mondából.

A teve lakosztálya előtt éppen ott álldogált a rácsra támaszkodva az ór, egy kékszemű, de fekete bajuszu atyafi. Igen egyszerű ember, de a kék szeméből a becsületesség és a jóság ragyogott ki. Nem mindig találkozom az életben ilyen emberekkel.

— Aggyon Isten, bátya, — szoltam rá nyájasan.

— Aggyon Isten, tekintetes uram, — felelte szívesen és megemelte tisztelettudóan a sapkáját. Tán a ténsasszonyhoz tetszik látogatóba jönni?

— Ahhoz mennék bizony, ha a tevét gondolja.

— Azt, azt. Csakhogy ketten vannak, tekintetes uram, az egypupu és a kétpupu. Melyikhez vezesse be?

— Amelyikkel jobban tudok eldiskurálni.

— Akkor talán a kétpupához vezetem be. Az rártartibb és okosabbnak is látszik. Tessék megpróbálni!

Azzal már bent is voltam a „ténsasszonynál”, ahogy az ór titulálta.

Kissé kedvetlenül fogadott, mikor bemutatkoztam s üresnek látszó szemével szinte elnézett a fejem fölött.

Az *Ifjútság Kincse* nevében jöttem el. A szerkesztő úr kéreti nagyságodat, hogy arcképével tüntesse ki lapunkat s életéből néhány adatot bocsásson rendelkezésünkre.

A kedveskedő szavak hallatára még magasabbra emelte föl a fejét, any-

nyira, hogy alig értem el a tekintetemmel. Igazán, kicsinek kezdtem magamat érezni mellette, holott nem ilyen véleménnyel vagyok magamról.

— Mondja csak, Botond úr, járt ön már a másíknál is?

— Az egypupunál? — kérdeztem, a helyzet magaslatára törekedve.

— Igen, a *dromedárnál*? — tette hozzá bizonyos lekicsinyléssel.

— Még nem voltam nála.

— És el fog menni hozzája? — kérdezte, de oly szigorú hangon, melyből mingyárt kiéreztem, hogy itt tapintatosan kell eljárnom.

— Az teljesen nagyságodtól függ. Ha itt megkapom a tevék életéről a kellő felvilágosítást, minek alkalmatlankodjam egy másik helyen, ahová különben se volt szándékom föltétlenül elmenni.

— Ön, úgylátszik, tapintatos ember, — szólt a kétpupu elégedetten. — Hajlandó vagyok a rendelkezésére bocsájtani tapasztalataimat, esetleg arc-képemet is.

— Köszönöm, — rebegtem és illően meghajtottam a fejemet. Ha szabad ezek után kérdenem, mi a különbség az egypupu és a kétpupu tevé közt.

— Oh, hogy ön ezt nem veszi észre, — fakadt ki csodálkozva a kérdezett, — hát annak csak egy pupja van, nekem meg...

— Kettő, — vágtam rá hirtelen, s magyarázatul hozzá tettem: — bocsánat, csak azért nem akartam erről egyáltalán szólni sem, mert nálunk, az emberek közt az egy pup is sok. És nem dicsekszünk azzal sem.

A sivatag hajója némileg szánakozva mosolygott ezen a felfogáson.

— Aztán kérem, a dromedár...

— Az egypupu?

— Az. Én már csak így nevezem. Ez az elnevezés csakis ő rá illik. Nézze, hogy hasonlít ez a név ehhez, hogy: hordár. Rettentő kemény szó ez is, az is. No, ugy-e?

— Teljesen egy véleményen vagyunk. Ő tehát a tevevilág hordárja!

— Vagy dromedárja. Ő a sivatagon járó teherhordó állat; mi az előkelőbb házimunkát végezzük. Ő inkább afrikai; mi az emberiség bölcsőjében: Ázsiában élünk otthonosabban. A dromedár nagyrésze ott pusztul el a sivatag homokján; minket a tejünkért, a gazdagabb és finomabb szőrünkért, a puhább husunkért, a tartós bőrünkért tenyészt a Turkesztán, Perzsia, a Tatár föld, a Khina, a Dél-Szibéria lakosa. A dromedár indulatos, sunyi és telhetetlen. Mi rólunk az a vélemény, hogy mértékletes, engedelmes és kitartó egyének vagyunk. Elhiheti, Botond úr, hogy műveltségünk sokszor megközelíti a gazdánknak, például a kirgiznek a műveltségét.

— Azt elhiszem, mert nem ösmerem Kirgiz urékat, — feleltem némi gunnyal, hogy a magatelt állítást leszállítsam kellő értékére. Szerencse, a két-pupu ezt nem vette észre, mert még faképnél hagyott volna.

— Az arab is önző velünk szemben, — folytatta. — Ő csupán azt kívánja, hogy puha legyen a hátunk, hogy ne kelljen ostort használnia, és hogy mi se lefekvéskor, se felkeléskor ne ordítsunk.

— Hát szoktak nagyságodék ordítani? — kérdeztem meglepetéssel.

— A dromedár ordítása túrhetetlen, uram; az emberi fülnek szinte elviselhetetlen.

— S a kétpupué?

— A mi hangunk lágyabb és zengőbb. Magam is sokszor gyönyörködöm a magam hangjában. Ön nem, Bihály úr?

— Engem a családom egyszer s mindenkorra felmentett az énekléstől, oly hamisan és fülsértően kántálok.

— Megható vallomás, — szólt borongó hangon a kétpupu. — És ön engedelmeskedik?

— Azt hiszem, ez a legszebb erények egyike.

— Igaz, igaz, hisz ez a mi erényünk is.

— Valóban az, — tettem hozzá helyeslően. —

A tevének, míg az ember hűséges szolgálatában áll, a sivatag nemcsak hazája, szülőheelye, hanem sírja; a futóhomok pedig szemfedője. Azt hiszem, hogy az a néhány példány, amelyet az ember a maga közvetlen hasznára a háznál tart, számba sem jöhet azok mellett, amelyeket hivatásuk teljesítése közben ér utól a hősi halál.

A kétpupunak jól esett elismerő szavam, mellyel fajtáját illettem. Most már ő fűzte tovább érdemei felsorolását.

— Két-három métermázsza terhet is cipelünk napi 30—40 kilométernyi úton, és sokszor mily gyötrelmes, kínos sivatagon! A szomjuságot nyáron át két-három napig is elbirjuk, de télen 5—8 napig is.

És hetenkint nem kérünk több pihenőt, csak annyit, amennyit az ur az embernek is adott: egy napot. Megeszünk minden megrágható növényt, válogatósak nem vagyunk.

— És gyomrukban hetekig is megőrzi a vizet?

— Mese az egész. Gyomrukban a víz nem marad meg iható viznek. Ha vannak is benne nedvek, azok nem lehetnek ivásra alkalmasak.

Beszélgetésünk eközben lassan-lassan már a vége felé közeledett. A derék testőr észrevette ezt s barátságos hangon figyelmeztetett, hogy a „ténssasszonyt” már várja odakint az ifjúság. Hamarosan végeztünk tehát és bucsuztam.

— A viszontlátásra, — kiáltott a teve utánam, — de csak egy föltétel alatt.

— És az?

— Hogy a szomszédba a dromedárhoz nem megy el.

— Nem, nem, — feleltem, — a szerkesztő már ugyis várja a kéziratot, sietnem kell.

Elmenőben még az őrnek nyujtottam baráti kezét és egy jó szivart. Természetes egyszerű lénye nagyon megnyerte rokonszenvemet.

Róka koma nagy tervei.

Halaszthatatlan, sürgős ügyben kéretett magához a Csalavári és Csalavéri nemzetség jeles tagja: a Róka koma. Levelében igazságos érzetemre és jó szívemre hivatkozott, s olyanformán tüntette föl a dolgot, hogy azt hittem: nagybeteg. Megszántam és meglátogattam.

Jókedvűen nyitottam be sziklás otthonába, hadd derüljön föl a szegény beteg.

— Jó napot, kedves komámasszony. Eljöttem, mivelhogy olyan sürgősen és szívesen invitált.

Nagy meglepetésemre nem feküdt az ágyban párnák közt, amint elképzeletem, hanem egy sziklaasztal mellett ült, előtte tinta és papiros, füle mögött egy jókora lúdtoll, szóval egészen azt a benyomást keltette bennem, hogy ír.

Amint meglátott s meghallotta köszönésemet, kissé neheztelően javított ki:

— Nem látja, Botond úr, hogy *komámuram* vagyok!

— Bocsánat, — szoltam engesztelően — de a komáéknál oly nehéz megkülönböztetni egyiket a másiktól. Hát a komámasszony hol van?

— A sírban, — felelt zordul a koma. — Három éve özveg्य vagyok már!

— Fogadja részvéteket, azóta nem volt szerencsém a komához.

— S Botond úr ezt szerencsének nevezi?

— Pesti nyelven, az előkelő körökben így köszöntjük egymást.

— De én vidéki vagyok. Bár ne ismertem volna soha Budapestet.

— Ezt a kedves nagyvárost?

— Ezt az Állatkertet, ezt a rabságot, Botond úr! — fuvalázott az elkeseredett koma. — Különben foglaljon helyet!

S ezzel egy sziklára mutatott. Leültem.

— S hol halt meg a komámasszony? — fűztem tovább még mindig résztvevő hangon.

— A rókalyukban, Ebszőnybogláron, — felelte ő a legtermészetesebb okoskodással. — Ugy történt, hogy én a gyerekekkel egy kis tanulmányúton voltam, megmutattam nekik, hogyan kell a jó kacsa, vagy csirkepecsenyéhez jutni. Az asszony nem jött velünk, azt mondta, hogy migrénje van és lefeküdt.

— Neki is? — törtem ki csendesen.

— Neki is, szegénynek, de vesztére! A borztól átvett lakásunkat valami zöldszemű vadász fölfedezte...

Itt közbevetően megszakítottam a komát egy kérdéssel.

— Ha szabad kérdezni: mekkora lelépő díjat fizettek a lakásért a borznak?

— Kidobtam. Egész egyszerűen megy ez nálunk. A borznak nincs más dolga, csináljon magának a hegyoldalban másik lakást.

— Ejnye, komámuram, maguk még rosszabbak az embereknél is.

— Nono, — szólt vissza a koma, — annyira még se vagyunk. De hogy folytassam szavamat, a vadász kifüstölte a szegény asszonyt. Tüzet rakott a bejárat torkában, s a lakosztályunkba betolakodó füst kikergette a szegény fejfájós beteget. Amint kilépett: terítékre is került. A bőrét átfestve a minap láttam egy nagyságos asszonynak a nyakán. Keserves könnyet morzsoltam szét a szememben, s eszembe jutott az elmúlt szép idő, amikor holdvilágos estéken a tyukólak tájékán andalogtunk, kijátszva legnagyobb ellenségünket, a farkast, aki viszont az ebszőny-boglári juhaklok környékét méregette, vicsorgó éhes fogait mutogatva. Dehát nem volt mindig tél, kemény idő, és nem koplaltunk állandóan. Nyáridőben egy-egy egérke, apró nyúlfi, ifjú madárnép, friss madártojás (melyért néha a mocsárba is belegázolunk), néha egy-egy gondtalan kis őzike és más efféle is került fogunk alá. A körtét, szilvát, szőlőt is megettük, a gyümölcsféle azonban csak csemegének jó nekünk a pecsényére. Nem igazi étel a róka-gyomornak. Ne-

künk hús kell. Egy-két furfangom is eszembe jut, kedves Botond úr. Egyszer például a kiállhatatlan hollókat csaptam be.

— Az ismert sajt-esetet akarja tán komámuram elmondani?

— Oh, nem, erről majd később beszélünk, most nem ilyen „költeményről” van szó. Tél volt, irtózatossá fagy, én már nagyon éhes voltam, közel az éhenhaláshoz. A nap süttött ugyan, de nem melegített, az erdei tisztáson pedig nagy zajjal ott őgyeleegtek a varjak és hollók. Kaptam magamat s hirtelen levágódtam a fehér havon. Dögnék tetettem magamat. A hollók csakhamar észrevették, hogy pecsenye áll a házhoz, s hangos káromgással egyre jobban és jobban közeledtek felém. Visszafojtott lélegzettel vártam, míg a csapat teljesen közelembe jut. Az egyik vakmerő végül már a fejemhez is merészkedett, sőt egy jókorát koppintott is árva kobakomra. Nekem se kellett több, villámgyorsan megfordultam, de már akkor a fogaim közt is volt a magáról megfélelkezett holló. Micsoda pecsenye volt ökelme az én üres, éhes gyomromnak! És micsoda fülsiketítő káromgás támadt erre a hollók és varjak egyesült csapatában. De én nem ijedtem meg, inkább ők vesztették el végkép bátorságukat, s nemsokára eltűntek a havas fákon túl. Amint mondtam, mi legfőljebb a farkasoktól, no meg a jó vadász-kutyáktól félünk. Tudunk azonban fűrgén, kitartóan és gyorsan futni, nagyot ugrani; nem akadály nekünk a víz sem és jó menedékünk szükség esetén a fateteje is. Ennyi ügyesség, élelmesség — és lássa, Botond úr, mégis itt vagyok a fogságban!

— Hogy jutott ide? Igazán csodálkozom rajta!

— Csapdába kerültem. Egy öreg földművelő állította föl, tudván azt, hogy a környéken tartózkodom és éhes vagyok, mert a tartós fagy már minden ennivalót elpusztított. Egy pár darab hús volt odahelyezve a fogóvasra és tájékára, persze — csalétkül. Nem ismertem még akkor jól azt a bizonyos csapdát. Körülszaglásztam, irtózatosan csiklandozta az orromat. Nehéz volt ellenállni, szörnyen korgott már a gyomrom az éhségtől, de mégis vártam. Vagy negyedóráiig tartott ez a küzdelmes harc önmagammal, míg végre beadtam a kulcsot és beleharaptam az egyik falatba... Abban a percben már fogva is voltam. Nemsokára az öreg paraszt értem jött, megköötözött, bevitt a pajtába s pár nap múlva eladott. Így jutottam ide, Botond uram.

— Hoztam egy kis maradékpecsenyét, — szoltam vigasztalóan az elborult komához. Fürgén felütötte a fejét.

— Éreztem én a csodálatos, finom illatot, amióta csak Botond úr belépett szerény hajlékomba, — tört ki lelkesen a koma. És nézte, hogyan veszem ki a zsebemből azt a maradékot. Egy pillanat múlva a gyomra fenekén volt már az egész — papirosostul együtt. Csalavári úr édesdeden nyalogatta utána a száját. Szinte megváltozott, olybá festett, mint az Ezópus meséiben a hirhedt Csalavári koma.

Megnyugodva szolt ismét hozzám:

— Valójában azért hívtam, hogy erről az Ezópus nevű hirlapiróról beszéljek önnel. Botond úr, önnek a jó hírért mi már ismerjük itt az Állatkertben s ön iránt bizalommal vagyunk. Azt hiszem, legközelebb meg is választjuk — díszállatnak.

— Köszönöm szépen, de szerénységem tiltja, hogy kitüntetések elfogadjak.

— És Ezópus? Mit tud erről az urról?

— Több ezer éve már, hogy meghalt. Görög volt, nevezetes ember, akinek meséit világszerte ismerik.

— Meghalt? Utólérte a sors. Ez az ember olyan ravasz és kétszínű fráternek festett engem, hogy szinte égbe kiált ez a rágalom.

— Tréfás ember volt, de nagy bölcs.

— Az utóbbi tulajdonságát tagadom. Kereken tagadom. Nem lehetett bölcs az, aki megírta a róka és a holló meséjét. Ismeri?

— Minden iskolásgyerek tudja. Egyszer a holló sajtot lopott és felszállt vele egy fára. Láttá ezt a róka és...

— Ne folytassa, kérem, mert megüt a guta haragomban. Ez a mese elejétől végig valótan, silány köholmány.

— Annyi évezred próbáját kiállotta már! Nem lehet az...

— Ha én mondom: rossz, rossz. A rókát ravasz, hízogó színében állítja be, és haszonlesőnek festi.

— Nem hizeleg neki, az igaz. Ezópus úgy látszik...

Nem végezhettem be, a koma megint belevágott a szavamba:

— Igazságtalan volt. Mért nem írta például így: „A róka drága költségen szerzett vacsorájával: egy darabka sajttal a szájában fölszállt a fára, s a holló hizelegve néki, énekre bírta, miközben a szegény rókának kiesett a szájából a sajt, a holló nevetve föl-

kapta és megette”. Nos, nem nagyszerű mese volna az így is. Láska, kedves Botond, mit akarok én, most már sejti, úgy-e, miért hívtam ide! Önnek akarom először megmondani azt a nagy irodalmi eseményt, hogy a rókameséket mind átirom.

— Kifordítja, nemde, mint a szabó az öreg ruhát, hogy új legyen!?

— Ugy van! Rehabilitálom a rókát. Karácsonyra már új rókamesét olvasnak a gyerekek: az igazi rókáról! Micsoda karácsony lesz az!

— Felejthetetlen!

— Irja meg kérem a lapjában. Öné legyen a fölfedezés dicsősége. Tudja meg a világ, milyen ujság vár reá!

— Köszönöm — rebegtem mosolyogva, mire a koma a nyakamba borult és úgy megcsókolt, hogy még most is érzem a helyét.

A madarak óriása leereszkedik.

A strucc, a madárvilág óriása, méla hangulatban, de méltóságos léptekkel róttá azt az elkerített területet, mely Afrika óriás homok-sivataga helyett jutott számára osztályrészül — az Állatkertben. Tisztelettel tudóan köszöntöttem.

— Jó napot, kedves strucc anyó!

— Adjon Isten magának is, — felelt rá barátságos leereszkedéssel a madár-óriás.

— Ha szabad kérdeznem: hová merült el szép szeme világa?

— Álmodom.

— Kedves foglalkozás, különösen ébren. Strucc anyó talán költőné?

— Csupán a salátát, zabot, kelt, kukoricát és sárgarépat szoktam elkölteni s tekintettel kitünő gyomromra, sokkal többet is elköltenék belőlük, mint amennyit kapok. Ime az én költői mivoltom.

A hónom alatt a megszokott esernyőmet nyugtalanul illesztettem ide-oda. Észrevette, s rám szólt megértő érzékenységgel:

— Legyen egészen nyugodt, Botond úr, nem nye-

lem le az esernyőjét! Mende-monda az egész, hogy a strucc gyomrában esernyőket, vagy fényképező masinákat találtak. Valami nagyot mondó, humoros lélek lehetett, aki ezt valamikor megírta. Csigahéjat, szeget, pénzt, kavicsot találhatnak a gyomrukban, az igaz; ám az is csak arra való, hogy a kemény táplálékot, amivel a szegény struccok élnek, feldarabolja.

— Köszönöm, — szóltam megnyugodva, — mert az esernyők mostan meglehetősen drágák. De hogy a dologra térjek, szeretnék valamit megörökíteni becses életéből. Vannak-e például kicsinyei? Az *Ifjuság Kincse* olvasóit, a kis strucc-gyerekek élete nagyon érdekelné.

Strucc anyó magasra emelte kicsi fejét, hosszú nyakát, mint egy hatalmas kígyót mozgatva a levegőben. Majd felsóhajtott, mialatt tekintete a kéklő égen pihent.

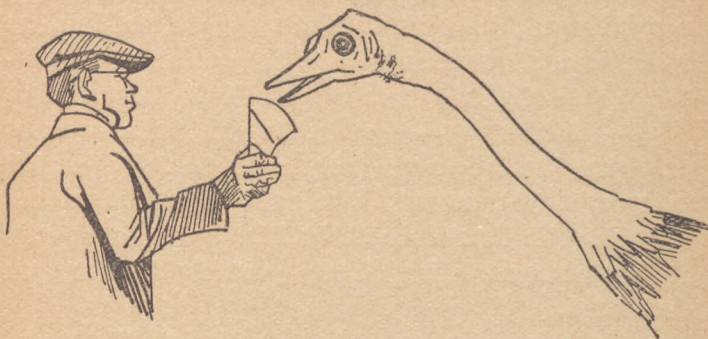
— Fájdalmas húrt rezdített meg, Bihály úr, a a szívemben. Nincsenek gyermekeim. Meg vagyok itt fosztva az élet legnagyobb örömétől és gyönyörétől. Nem látom magamat megújulni, nem érzem folytatásomat. Nézzen körül! Lehet itt élni! Hol rakjam le itt a másfélkilós, szép nagy strucctojásokat? Hogy kelhetnének ki azokból itten az én kedves fiaim, mikor az életrekeltésükhöz Afrika napjának forrósága szükséges! Hisz itt a legnagyobb melegségben sem tudok felmelegedni. Aztán nincs is már segítő társam. Az uram elhunyt, — az ég nyugosztalja meg szegényt. Gyomor-katarust kapott.

— Strucc létére! Hallatlan! Szörnyűség!

— A szívtelen emberek, akik úgy látszik, nem tudják megbocsájtani afrikai eredetünket, valamivel

megetették. Attól lett rosszul. Az Állatkert igazgatója haragudott is. Azt állítja, megmérgezték. Azóta enni-valót nem szabad elfogadnunk látogatóktól.

— Egy kis napraforgó-magot hoztam pedig, — jegyeztem meg halkán, mire strucc anyó felvidulva tekintett zsebeim felé.

— Napraforgó, álmaim álma! — sóhajtott föl vidáman.

— Odaadhatom?

— Ne is kérdezze, uram, csak adja! Önt a gondviselés hozta ide...

A fényesburkolatu, fekete mag, mely körülbelül egy kilónak felelt meg, hamarosan eltűnt az anyó gyomrában. Attól kezdve aztán vigabb lett és közlékenyebb. Elmondott életéből sok érdekeset, amiből a javát körülbelül ezekben szűrhetem le, visszaadva az ő szavait:

— A strucc igazi hazája Afrika, ahol soha sincs tél, mert mindig és mindig nagyszerűen fűt ottan őfelsége, a Nap. Itt ellenben nagyon is szűkmarkuan méri áldását. A forró földövön keltjük ki tojásainkat,

melyeknél nagyobbat nem látott még emberi szem. 15 cm. hosszú, 12 cm. széles, majdnem egy arasznyi. Huszonnégy tyúktojás férne el benne. Az afrikai háziasszony, ha megrabolja fészkünket, egy strucc-tojással nyolctagu családját is megvacsoráztathatja. De megeszik ökelmék, az afrikai feketék a fiatal struccokat, a gyermekeinket is, a mi öreg húsunk azonban már kemény: hatalmas, erős fogaiknak is. Zsírunkat ellenben szeretik. Természetesen, még sem ez a főoka annak, amiért életünkre törnek. Mert ők is örök ellenségeink. A tollunk, a gyönyörű szárny, fark és fedő tollunk az a kíváncsú zsákmány, amelyet nekünk az életünkkel kell megfizetnünk. A strucc-toll a női kalapok, sőt férfi kalapok elengedhetetlen díszje. Kényelmes, ragyogó legyezőket, s más előkelő piperecikket készítenek belőle. Szóval: az emberi hiúság eszközévé s így áldozatává leszünk. A gőgös arabok paripájokra ülve, s naphosszat üldözve vadásznak reánk. Fölverik csapatainkat, s azokat addig-addig hajszojják, míg halálra fáradva össze nem roskadnak. Pedig hát mi is kitűnően tudunk futni, nézze csak meg, Botond úr, ezeket a remek lábakat. Hány ló dől ki, míg legyőzni képes bennünket! Nem adjuk olcsón sem a bőrünket, sem a tollunkat.

Egy kérdést kockáztattam meg még.

— Igaz-e, strucc anyóka, hogy az üldözők előtt a homokba dugják fejüket, úgy gondolván a dolgot, hogyha önök nem látják többet az arabot, az se látja a struccot?

— Ez is olyan, mint az esernyő-legenda, — felelt mosolyogva a derék strucc. — Ezt talán csak némely politikus urak teszik, némely országvezetők, akiknek

így kényelmesebb, s akik annyit értenek a dolgukhoz, mint a hajdu a harangöntéshez. Találó jellemzésökre találták ki ezt az adomát.

— Köszönöm a szives felvilágosítást, — válaszoltam hálásan. Üzen-e valamit az olvasóinknak?

— Ha meglátogatnak, s még életben találunk itt engem, ne bántsák a szegény özvegy madarat. Ne bántsák a strucc anyót, ha szépet álmodik elvesztett hazájáról, ott maradt gyermekeiről, esetleg tán unokáiról! De ha van egy kis napraforgó magjuk, hozzák el! Olyan az nekem, mint nekik — a pungs-torta.

A madarak királyánál.

A sas, aki az *Ifjuság Kincse* híradásából megtudta, hogy a struccot előbb látogattam meg, mint őt, annyira megneheztelt, hogy egyáltalán nem akart fogadni, mikor látogatásomat bejelentettem. Törtem a fejemet, mivel engeszteljem meg a haragos királyt. Végre is az az ötletem támadt, hogy a névjegyem mellé egy kiérdemesült öreg házinyulat is mellékelek. Ugy tettem, és a figyelem hatott, egy kis félóra múlva megengedte, hogy belépjek hajlékába. Természetesen akkor már az öreg nyuszkó fölvette a néhai nevet.

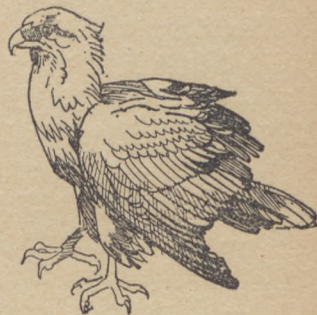
A sas egy kőlapon ült s nem mindennapi önérzettel tekintett le reám. Szinte zavarba jöttem attól a végtelen büszkeségtől, amivel fogadott.

— Sálem alejkum! —

bókoltam feléje hebegve,
de mélyen meghajolva.

— Hogy érzi magát felséged?

Az a megvető, hideg pillantás, mely a veséim tájékát is megcsiklandozta, újabb zavarba ejtett, szólni akartam, de belém rekedt a hang; őfelsége erőlyesen letorkolt.

— Nem tud ön magyarul? Efféle divatos, hóbor-tos komédiázással ne tegye próbára türelmemet!

Elröstelkedtem, a sasnak igaza volt; magyar ember köszönjön magyarul. Így is cselekedtem, mire kiengesztelődött.

— A Kárpátok bércei közt nevelődtem fel, nem vagyok én tehát keleti kényúr, akit Sálem-alejkummal kéne köszönteni, — tette hozzá magyarul.

— Igazán örülök, hogy felséged ereiben is...

— Ne hizelegjen, kérem — vágott parancsoló hangon a szavamba. Jobb lett volna, ha illendően megtisztel s nem sért meg azzal, hogy az idegenből ide szakadt struccot látogatja meg előbb, mint a madarak fejedelmét. Ön is, úgy látszik, azok közé tartozik, akik minden után szaladnak, ami idegen.

— Mea culpa, ütöttem a mellemet. — Én vét-kem. Bocsánatot kérek.

— Elintéztük, — jelentette ki röviden a fejede-lem. — Szolgálhatok valamivel?

— Hol van a nyuszkó, akit beküldtem?

— Éppen jó volt uzsonnának. Küldhetett volna, Bihály úr, fiatalabbat is. De ha már öreg volt, leg-alább kettőt küldött volna.

— A fiatalokat borjupecsenye gyanánt tálalják föl az előkelő vendéglőkben. Nem igen kapnék.

— Üm, — morgott a vén sas, — hát az emberek is ilyen kis csalafinták!

— Akad ilyen is. Vegyes társaság. Nem sasok valamennyien, annyit mondhatok.

— Ezzel még nem mondott nagyot, végre is király nem lehet mindenki. Már a legrégibb időben is

előkelő helyet foglaltak el a társadalomban a sasok. Első ismert ősrünk Zeusnak, a görögök főistenének volt állandó kísézője. Azt hiszem, szép eredetre hivatkozhatunk. Azóta a sas mindig hatalmat, erőt jelentett. A királyok képünkkel fejezték ki nagyságukat és királyi mivoltukat. A rómaiak zászlóin a sas többet jelentett, mint bármi más kép a világon. Ha a légió sorsa kockán forgott, elég volt a sasos zászlót az ellenség kezébe dobni. Arra felforrt minden római katona vére, s vagy győztek, vagy meghaltak, de a sas képét nem hagyták ott. A középkorban már megfélemedtek rólunk, de a nagy Napoleon megint fellevenítette a sast, mint hadijelvényt. Tán azért is győzött annyiszor!

— Ezt a tudósok eddig még nem is kutatták ki. Felséged egészen jó helyen kereskedik s megtalálja a kulcsot Napoleon nagyságához.

— Egyáltalán nem kereskedem. Én nem vagyok kereskedő. Egy kőszáli, szirti, bérci sas hármas előnevével nem fér össze az ilyesmi.

Beláttam, hogy a megcsontosodott vén rablót nem tudnám hamarosan más véleményre hangolni, azért ráhagytam, mintha igaza volna. Áttértem az életére vonatkozó további események és élmények kifirtatására.

— Hogy került felséged ebbe a szép palotába?
— tettem föl a kérdést egy merész fordulattal.

— Botond úr ezt a ketrecet palotának nevezi! Gúnynak nem rossz, de tréfának elég keserű... Ne szóljon közbe, kérem... Ám, ha valóban kíváncsi sorsomra, hallgassa meg. Egy többé-kevésbé megmászhatatlan sziklafalon, hozzáférhetetlen gyönyörű

helyen születtem. Apám akkor száz éves lehetett, anyám se sokkal kevesebb. Tehát még elég fiatalok voltunk. Jókora fészket róttak össze fadarabokból, ennek tetejére giz-gaszt raktak, legfelül pedig tolluval párnázták ki. Ez volt a mi bölcsőnk. Vagy két méternyi lehetett a szélessége.

Hárman voltunk benne, fiókák, s mondhatom, sok finom pecsenyét ettünk meg, amit szüleink hordtak össze nagy buzgalommal és szeretettel. Ott szerettem meg a bércek világát, a felséges csendet, az úri magányt. Ott tanultam meg a bátorságot, a maga

erejében való bízást, a harcot, a küzdést. Kinek van szebb hazája, mint a sasnak, a sziklák végtelen magasságában, ahol a

mennydörgés is rettentőbb, mint lent a szűk, puha völgyecskében. S mégis egy ilyen völgyben jutottam bajba, vigyázatlan, siheder koromban. Lehettem vagy nyolc éves, lent kalandoztam, egy kis ruca- vagy csirkepecsenye irányában, mikor egyszerre csak csapóvas összeütődött felettem és rab lettem. Képzelheti, Botond úr, mit érez a szabad sas, ha ilyen megalázó rabságba jut.

— Képzelem, képzelem.

— De nem érzi át. Ha átérezné fájdalmamat és bánatomat, azonnal kinyitná ketrecem ajtaját és szabaddá tenne.

— Lehetetlen, — feleltem — nagy kárt tennék vele az Állatkertnek. Az igazgató úr kárttérítő pört

indítana ellenem, mert felséged nagy kincse az Állatkertnek.

— Lássa, kereskedtek velem. Vettek és eladtak. S én lelkesedjek a kereskedelemért. Lelkesedjen ön, Botond úr, de nem én.

— Valóban nehéz ezt kívánni felségedtől, — tértem ki udvariasan az érdemleges felelet elől. — Különben is: magam se értek hozzá.

— Hát mért nem mondta már előbb, — tört ki szelidülve az öreg.

— Mindig elkésve mondom a mondani valóimat, amikor már mások is kitalálják! Nem szeretek feltűnni, tiltja szerénységem.

— Botond úr, de ezt a fogatkozást nem szerénységnek nevezem.

— Milyen finom, felséged! Milyen gyöngéd! Az ember el se hinné, hogy a teknősbékát fölviszi a magasba és a sziklára ejti le, hogy kőkemény páncélja összetörjön.

— Nem a páncélját akarom összetörni, őt akarom megenni. A teknősbéka húsa nem megvetendő falat.

— S igaz-e, hogy egy görög író fejére ejtette egykor egyik őse a teknősbékát és az író feje mélyen behorpadt?

— Botond úr, e valóban ritka eseménynél nem volt szerencsém jelen lenni.

— Köszönöm. Tehát nem is tartja igaznak. Megcáfolhatom a lapunkban?

— Nem fontos. Inkább azt cáfolja meg, amit egyes természetrajzok írnak, hogy „a sas nem átalbérencmunka árán is egy-egy jó falathoz jutni,

amennyiben a vadász-sólymot elkíséri a levegőben s ha ez prédára tesz szert, egyszerűen elveszi tőle és megeszi!" Ez jellemben ütköző dolog, méltatlan a sashoz. Rólunk tehát ilyet nem szabad írni.

— Értem már, felséges uram! Tehát nem szabad! S ez után távozhatok már?

— Ha nincs még egy nyuszkója, igen!

Ordasi úr haragszik.

Már napokkal előbb nagy gyakorlatozást folytattam, hogy kellő pillanatban farkasszemet tudjak nézni. Annyira belejöttem már, hogy az emberek szinte megrettentek a tekintetemtől s kerülni kezdtek. Erre aztán magam is zavarba jöttem. Ejnye, gondoltam, végül is még valami rossz következménye lesz a dolognak, s például a szerkesztő úr *B*-listára tesz. Sietve látogattam meg tehát az állatkerti Ordast, akinek kedvéért folyt valójában a nagy gyakorlatozás. Aztán majd felhagyok vele, gondoltam, magamat megnyugtatta.

A derék Ordasit azonban nem találtam a legjobb kedvében.

— 'Csés jó napot, farkas koma! Kövér legyen a pecsenye, — kiáltottam feléje vidáman, de persze, farkasszemet is váltva mingyárt a haragos úrral.

— Jó volna a sovány pecsenye is, — dörmögte

lemondóan a fenntisztelt koma; az arcán azonban észrevettem, hogy farkasszemem jótékony irányban hatott. — Mi jót hozott, Botond úr? — kérdezte némi szünet után, megjuhászodva.

— Inkább vinni szeretnék valamit.

— Innen?... Tekintsen körül ebben a pusztaságban s majd mingyárt lemond szándékáról.

— Nem anyagiakra gondolok. Az anyagiak engem nem érdekelnek. Én csakis erkölcsiékben utazom.

— Tehát utazó? Valami szerencsétlen távgyalogló?

— Nem. Az *Ifjuság Kincse* című lap munkatársa vagyok és szerkesztőm megbízásából kerestem fel Ordasi urat.

— Én sohase írtam semmit, nem is írok. Én csak irtottam: libát, nyulat, birkát, őzt, szarvast, lovat, ökröt. Hajh, de szép idők voltak azok, — tette hozzá sóhajtván.

— Hisz éppen ebben az irányban fáradnék. Egy-
pár farkaskalandot szívesen vennének az olvasók —
innen, az első kézből.

— Kalandot! Mit akar, Botond úr, egy szegény
rabtól, akit az Állatkert igazgatósága nemcsak hogy
jól nem lakat, de még érdeme szerint meg sem becsüli.

— Méltóztassék csak előadni sérelmét, szívesen
fogom szellőztetni lapunkban, melynek sorait ország-
szerte sok ezer ifjú szem kíséri figyelemmel.

— Írja meg, kérem, hogy az Állatkertben mosta-
nában történt a rangsorolás, de oly igazságtalanul
jártak el, hogy még most is csikorgatom bele a fogai-
mat.

— Ügyeljen, kérem, a fogaira, mert tudtommal az Állatkertnek még ma sincsen fogorvosa.

— Nincs itt semmi; igazság pedig legkevésbé sem. Képzelve csak, a farkasokat még a nagyságosak osztályába sem sorolták. Tovább is csak tekintetek maradunk, mint például a rókák, őzek, nyulak, akik pedig nekünk csak táplálékul szolgálhatnak. Hiszen, ha megharagszom, úgy összetépem akármelyiket, mintha veréb volna.

— Hallatlan igazságtalanság, — fakadtam ki hangosan, de elrejtve a mosolyomat.

— Mi az az igazságtalanság? Tán az, hogy összetépem őket? — förmedt rám Ordasi úr.

Hamarosan elővettem az imént bevált farkaszemet és helyreigazítottam félreértett soraimat, azaz bocsánat: szavaimat.

— Igazságtalanságnak tartom, természetesen, hogy uraságodat nem vették be legalább is a nagyságosak közé. A farkasok rendje nagy szerepet játszik és játszott hosszú időközön át Európaszerte. Angolország végül is óriási hadjáratot intézett a farkasok ellen, míg végre ki tudta irtani, ami azt mutatja, hogy milyen hatalmas fajta az ordasok nemzetsége.

— Egyik dédapám már a görög Apollon isten társaságában állandóan szerepelt. Valamelyik ükanyám pedig Romulusz és Rémusz szoptató dadája volt, akik később Róma alapítói lettek. Szeretném tudni, ki diszkegethet itt hasonló ősökkel, — zúgolódott a farkas koma.

— Az irodalomban is előkelő szerepet játszanak a farkasok. Az Ezopus meséi például...

— Azt az urat össze fogom tépni, — vágott szavamba förgeteg módra a farkas — oly kedvezőtlenül állítja be személyünket csip-csup meséiben.

— A róka koma is ép ezért nagy haragosa.

— Mit? A róka koma is apprehendál?... Akkor én nem haragszom, mert mi nem vagyunk egyenrangúak a rókával, mi együtt se nem haragudhatunk, se nem örülhetünk.

— Ép azért szükségesnek tartottam figyelmeztetni, nehogy a megboldogult író ellen szövetkezve, méltatlan társaságba keveredjék nagyságod. A farkas-nemzetségről Arany János is szépen emlékezik meg a *Toldiban*.

— Szépen? — Ha pesti jassz volnék, hát az ő kiejtésükkel hangsúlyoznám: *Szépen!* De jó nyelv-érzésem undorodik az efféléktől. Oh, Botond úr, ön azt szépek mondja, mikor valaki agyonveri a farkast, mint a nevezett Toldi úr, vagy Arany úr, vagy tudom is én, kicsoda volt az az agyonverő.

Ismét elő kellett vennem a farkasszememet, hogy lecsillapítsam a komát.

— De Petőfi Sándorral csak meg van elégedve, aki a farkasokról és a kutyákról oly két összehasonlító dalt írt, mely az önök javára billenti a mérleget.

— Mi szépen, mi képletesen tud ön beszélni, Botond úr, ön diplomata, nem is hírlapíró. No, de ha olyan okos ember, szavalja el azt a két verset, de most mingyárt!

Nem lehetett kitérnem s előadtam a *Kutyák dalát* és a *Farkasok dalát*. Ordasi úr előadó művészetemmel meg volt elégedve, Petőfit pedig elis-

merő szavakkal illette, ott nyomban meg is kért, hogy hozzam el egyszer hozzá, mert szívesen fogna vele kezét. Persze, föl kellett világosítanom, hogy Petőfi már 1849-ben elesett a segesvári csatatéren s ott is temették el a közös sírban.

— Hajtóvadászatot rendeztek ellene, úgy-e? — kíváncsiskodott farkas-nyelven a koma.

— Igen, az osztrák és orosz hadak együttesen hajtóvadászatot indítottak a magyar nemzet szabadságszerető vitézei ellen. Petőfi meg velök harcolt.

A farkas egy nagyot ordított elragadtatásában, ami azt jelentette, hogy éljenzi a szabadságot. Jókedvében aztán beszélt az ő egykori szabadságáról.

— És hogy jutott ide? — kérdeztem az érdeklődők szelíd hangján.

— Farkasverembe estem. Kemény téli idő volt, korgott a gyomrom az éhségtől, napok óta már alig ettem valamit. A nagy havazás miatt óvatosnak kellett lennem, s megközelíteni is alig tudtam a juhaklokat, a lóistállókat és baromfi-ólakat, a mi elsőrangú vendéglőinket. Azonkívül jól is voltak védve — ellenem. A gazdák jól sejtették, hogy tiszteletemet fogom tenni és óvatosak voltak, szinte légmentesen zártak el minden ajtót, ablakot. A haszontalan komondorok is résen álltak és vonítottak, mintha megvesztek volna. Természetesen, ilyenkor puskával fölfegyverkezve, les ránk a gazda s jaj annak a farkasnak, aki puskalövésnyire jut hozzája s el nem illan idejében.

— A farkasverem, — folytatta Ordasi, — igen ravasz emberi intézmény. A nagy hótengerben egy

kis sziget, mely zöldelő szénával, illatos pecsenyével: már messziről csalogatja a szegény vadat. Az én szerencsétlen szemem is fennakadt egyszer egy ilyen oázison, de veszttemre; azóta se tudtam szabadságomat visszanyerni... Odamentem, a pecsenyeszag csábított, vonzott s egyszerre zsupsz, két-három méternyi mélységben egy félhalottnak tetsző nyúllal együtt bent találtam magamat a veremben. Magam is meg voltam szeppenve eleinte a fogságban. Csikorgattam a fogaimat, amitől a szegény nyúlfi még jobban ijedezett. Hogy ne tartson sokáig céltalan hüledezése, hamarosan megettem. Ő tehát túl esett a legnehezebbjén, csupán én vártam még a sorsot, mely egy vadász szeméből kora reggel aztán rám zordonkodott. Azt hittem, menten agyonlő; de nem tette. Napokig otthagyt, csak reggelenként mindig kárörvendő arccal vizsgálta, hogyan gyöngülök az éhség miatt. Mikor már aztán erőtlenül lehanyatlottam a földre, megkötözött, fölvitt s hallottam, amint ezt mondta a feleségének:

— Ez olyan szép példány, hogy eladom a budapesti Állatkertnek. Többet kapok érte, mintha lenyúznám a bundáját és azt értékesíteném. Egyéb értéke úgy sincs a farkasnak.

— Így jutottam én, Botond Bihály úr, ebbe az Állatkertbe. Három éve szolgálom itt már akaratlanul a budapesti közönséget, s most az a csúfság esik meg rajtam, hogy még pesti nagyságos úrnak sem akarnak kinevezni. Pedig hát ez már nem is nagy titulus manapság, amikor például a Mackó úr is már méltóságos.

— Hány éves, kedves Ordasi úr?

— Öt éves voltam, mikor idehoztak, most már nyolc az éveim száma. Még hátra van 6—7 esztendőm, mert a farkas tizenöt évig is élél, de a fogság és ez a méltalan elbánás megnyomorítja szervezetemet s nem fogom megélni a teljes kort. Emésztési zavaraim is vannak.

— Csak nem! — kiáltottam csodálkozva.

— De igen. Zavarban van a gyomrom nem egyszer, mert nincs mit emésztenie. Magyarán szólva: koplalok. Nem hozott valami harapni valót?

Zsebeimet tapogatva, röstelkedéssel feleltem a legégetőbb farkas kérdésre, hogy biz én nem hoztam semmit.

— Elfelejtettem. Csak magamat hoztam ide, lássa.

— Ilyen vén csont pedig még nekem se kell, — morgott udvariatlanul a koma.

— Ezek után tehát búcsút mondhatok. A viszontlátásra, Ordasi uram!

— A Hunyadi-havasokban, — felelte hetykén a farkas. De még utánam kiáltott:

— Küldjön nekem egy kiló vesepecsenyét, de nem baj, ha borjúcomb is lesz!

A krokodilus tanyáján.

— Jelentsen be, kérem, a krokodilus úrnál, — szóltam udvariasan az állatkerti őrnek, aki olyan tudatosan, feszesen állt a krokodilus-tanya előtt, mintha legalább is m. k. testőr lett volna.

— Kihez volna szerencsém? — kérdezte viszont udvariatlanul az őr.

— Botond Bihály vagyok, az *Állatkerti Album* szerkesztője, az állatok barátja, az elbizakodottak ugratója, s amit elsősorban kellett volna mondanom: az *Ifjúság Kincse* munkatársa. Láthatja tehát, hogy van szerencséje.

A testőr összevonta homlokán a redőket és a szemöldököket.

— Ön az a szerkesztő, aki az állatainkat ki szokta figurázni?

— Hol én őket, hol ők engem. Nem szeretem az egyoldalúságot.

— Kövessen, — szólt rám ridegen a testőr, körülbelül olyan parancsnoki hangon, mint egy szigorú rendőr.

— Hová kövessem?

— Az igazgató úrhoz.

— De hiszen én nem róla akarok írni az olvasóimnak, hanem a krokodilusról, — szóltam szabadkozva. Láttam azonban, hogy az őr tekintete többször a kezemben levő csomagra esett, egy szerencsés ötletem támadt. Elő is rukkoltam vele.

— Nézze csak, fiatal barátom, én ennek a Leviathánnak...

— Kinek, Bihály úr? — vágott a szavamba csodálkozóan, de kérlelhetetlenül az őr.

— Hát ennek a krokodilusnak hoztam két kiló harcsát. A végén oda akarom neki adni. Nem volna olyan jó, hogy megőrizné addig! Pompás csemege, olyan fehér, mint a hó, friss mint a patyolat.

— Megtehetem, — adta engedékenyebb hangon a zordon őr; — de mire való ennek a krokodilusnak ilyen finom pecsenye!

— Gondolja talán, hogy nem szereti?

— Nem mondta, az igaz. De nem köll elkapatni. Nem olyan fínyás állat az.

— Hát akkor őrizze meg maga és aztán cselekedjék bölcs belátása szerint.

— Így lehet velem beszélni, tisztelt szerkesztő úr. Hát tessék talán velem mingyárt be is jönni. Ha a krokodilus nem alszik, szóba áll uraságoddal.

Átadtam a csomagot az őrnek és beléptünk. A krokodilus éppen a medence szélén nyújtózkodott s nagy disznó-szemeivel lomhán pisláskolt felénk. Bemutatkoztam. Közönyösen vette, s a nevem hallatára füle bojtját se mozdította. Erre nézve mingyárt kérdést is tettem hozzá: vajjon nem érdeklődik-e az Állatkert nevezetes eseményei iránt?

— Nem írok, nem olvasok. Én jó csúszómászó vagyok, tudok jól enni, inni, nagyszerűen sziesztálni és remekül aludni. Azontúl nem érdekel engem semmi. Őslény vagyok. Ugy-e nagyszerű életrend?

— Őslénynek nagyszerű. Kérem azonban, hogy általános műveltségünk előhaladása szempontjából ne nagyon méltóztassék ezt az életrendet hangoztatni s felfogását terjeszteni.

— Sokkal komóttabb úr vagyok — felelte rendíthetetlen meggyőződéssel a Leviathán. — Tőlem nem lehet tanulni.

— Ha szabad kérdezni, régi lakosa-e már szép Állatkertünknek?

— Régen lehetek itt, de biz én nem nagyon számlálom az éveket. Minek az! A krokodilusok, bár több száz évig is élnek, az ilyesmire nem érnek rá. Arra emlékszem, hogy mikor elvittek szülőhazámból, a gyönyörű Szudánból, még egészen ifjú voltam. Egy szudáni barna bennszülött csalt el, mint tapasztalatlan krokodilus fickót és eladott engem valami fehér európainak, kinek szemében mi csak érdekes ritkaság vagyunk. Bezzeg a Nilusban nem vagyunk mi oly ritka példányok!

— Sokan vannak?

— Még nem rendeztünk krokodilus-népszámlálást, mégis azt hiszem, sok-sok ezerről lehet szó a Fehér- és Feketenilus vizében, az afrikai tavakban, valamint a nagy folyamok partvidékén is.

— A vizet vagy a szárazföldet kedveli jobban a tiszteletreméltó krokodilus-nemzetség?

— A vízben vagyunk valójában csak otthonosak. Ott bátrabb, ügyesebb a krokodilus s ha baj van,

akkor is a vízbe menekedünk. Olyan szép fejest a pesti uszodákban sem tudnak ugrani, mint amilyet mi produkálunk odahaza, a Nilusban. Mert az az igazi folyó, az a szent folyó, a folyamok folyama! Több a krokodilusa, mint a vize.

— Nem lehet kellemes a fürdőzőknek.

— Nekünk kellemes. Legfőljebb a táplálék-szerzésünk nehezedik meg.

— S mivel élnek?

— Elsősorban hallal. A hal olyan nekünk, mint az édesanyatej a csecsemőnek. A hal, a hófehér halacska: a mindennapi kenyér. A hal a pecsenyék pecsenyéje, a pástétom!

Itt többször nyugtalanul tekintettem a szomszédomra, a testőrré, aki azonban sehogysem akarta észrevenni nyugtalanságomat, valamint a tekintetemet sem. Abbahagytam tehát a hiábavaló fáradozást és tovább figyeltem a krokodilus szavait, aki kegyes volt beszédét folytatni.

— De pecsenyének jó azonkívül a ravasz vidra is, aki póruljár a Nilusban, mikor ő meg a kedves halainkra vadászik. Lenyeljük, ez a legegyszerűbb büntetése. Megesszük azonkívül a madarat, kígyót, békát, a szelíd kis antilopot, midőn inni megy a Nilus vizére, a kecskét, az ökröt, szamarat, tevét is, sőt...

Itt elhallgatott a tengerzöld szemű krokodilus, segítségére siettem tehát.

— Megeszik az embert is, úgy-e?

Nem jött zavarba a Leviathán:

— Megesszük, ha ő nem esz meg minket.

— Krokodilus-pecsenyéről még nem is hallottam, — kiáltottam fel csodálkozva.

— Mért nem megy Afrikába! Ott bizony a krokodilus-vadászat eredménye mindig egy-egy nagy muri. Az elejtett krokodilus pénzma-mirigyeit kifosztják s jópénzért eladják mint híres illatszert. A húsunkat, kivált a fiatalokét, fazekakba teszik, megfőzik s még az öt ujjukat is megnyalják utána. (Közbevetve légyen, a Leviathán itt hatalmas krokodilus-könnyeket hullatott, egész kis pocsolyát.) Hát még a krokodilus-tojások! — tört ki dohogva.

— Olyan is van, — törtem ki viszont én csodálkozva.

— Hogyne! A krokodilus lúdtojás nagyságú tojásból kel ki, amit a krokodilus-mama a folyóparton, a homokba vájt gödörben rak le s aztán giz-gazzal letakar. A 20—40 tojás ott marad hetekig, míg csak a nap melege ki nem költi. Ha a nap-

sütés erősebb: hamarabb jön napvilágra a krokodilus-királyfi, amikor aztán a szülők szerető gondozása vezérli útjain. Nehéz feladat ez, mert enni jól tudunk és már csecsemőkorunkban is sokat eszünk, a bölcsőtől a sírig, uram! Ha éhesek a kicsinyek: brekegő, kuruttyoló hangot hallatnak, olyat, mint a békák; de tudnak bögni is, mint az öregek. Kedves tartózkodó helyük nekik is: a homokzátony,

melyre jó melegen rátűz a nap. Ez a krokodilus-kaszinó, vagy kávéház. Itt egymásmellett jóbarát-

ságban elvagyunk. Máskor esetleg föl is faljuk egymást.

— Csak a Nilusban boldog a krokodilus? — szóltam megkockáztatva még ezt a kérdést, hisz olyan bőbeszédű volt a különben lomha Leviathán.

— A Nilus a krokodilus őshazája. Fajtánk itt érte el a legnagyobb sikereket. Volt idő, amikor szentek is voltunk, tetemeinket egy-egy barlangban vagy esetleg sírban temették el s ezek ma is megtalálhatók Egyiptom földjén, mint mumiák. Szóval: nem álltunk mi mindig hadilábon az emberrel. Volt idő, mikor az ember imádott minket.

— Szép idő lehetett, — sóhajtottam kényszerezett udvariassággal.

— Ám krokodilus van még Afrikán kívül Ázsiában és Amerikában is. Csak Európában nem található szabadon. Ezek a krokodilusok azonban már nem oly előkelők, elsőrendűek, mint mi, a nilusiak. Mi vagyunk a világközepe, a többi csak — suviksz. Nevök nem olyan szép, mint a mienk. Az egyik az *álligátor* névre hallgat, a másik meg a *kajmán*, vagy a *gaviál* névre. Hát nevek ezek a mi szépen hangzó krokodilus nevezetünkhöz képest?

— Szó sincs róla, — válaszoltam megnyugtató mosollyal.

— Hozott-e valami harapnivalót, Botond úr? — tette föl végül a legidőszerűbb kérdést a szegény rab krokodilus, csakhogy ő is kérdezzen már valamit?

— Egy kis harcsára gondoltam, — hebegtem zavarban, az örre tekintve.

— Nem gondolni, hanem hozni kell, Botond úr. Küldessen egy pár kilót, de ne adja át az örnek, mert

abból én nem látok egy dekát sem. Majd meglátja, itt egyszer tragédia lesz. Az én testőröm, aki a nekem szánt halacskákat eszegeti, úgy jár majd, mint a *vidra*.

És száját oly haragosan tátotta ki, hogy az őrsietésre intett. Úgy tett, mintha engem féltett volna a Leviathántól.

„Kezét csókolom, páva néni!”

A nap teljes özönével öntötte alá sugarait az Állatkertre, úgy hogy az egész úgy festett, mint egy aranykert, tán azt is mondhatnám, hogy tündérkert.

Az állatok is, úgy látszik, jobban érezték magukat; megelégedetten jártak föl és alá, csupán a ragadozók bömböltek a távoli sziklák közt. De ezt az örökös elégedetlenséget már megszokták az Állatkert lakói, valamint látogatói is.

Pötyike, a kis húgom boldogan fogta a kezemet, amint az úton haladtunk a páva lakosztálya felé. A kis leány még csak hét éves mult és elvégezte már az első osztályt. Mondhatom: jól olvas. Igazi budapesti gyermek, még sohase látott eleven pávát. Amint tehát megyünk, mendegélünk az aranyos Állatkertben, egyszerre csak elkiáltja magát Pötyike:

— Jaj be szép madár ül ebben az elkerített kis kertben!

— Látod, Pötyi, ez a páva, — jelentettem örömmel. — Hát tetszik neked?

— Tetszik bizony. És nézze, nézze Botond bácsi, pávatollai vannak. A farka tele van velök.

— Persze, hogy persze, hát ki hordhatná jobbsabban a pávatollakat, mint ő, a nagytermelő! — szóltam jókedvűen.

— És ki ülteti el a bőrében a pávatollakat? — kíváncsiskodott tovább az én kis húgom.

— Senki, Pötyike. Azok úgy nőnek ki az ő bőréből, mint a tiedből a szép aranyhajad.

— Nagyszerű, — csodálkozott a kislány.

S ekkor már bent is voltunk a pávánál, aki egy kissé hidegen, magyarán mondva: elég gögösen fogadott. Pötyike meg is hajolt, úgy köszöntötte, igazán illedelmesen és udvariasan:

— Kezét csókolom, kedves páva néni. Botond bácsival tiszteletünket óhajtjuk tenni s reméljük, hogy ezt viszonzni is tetszik majd. A mama is tisztelteti a páva nénit.

A páva azonban feszesen és kevélyen hallgatta Pötyi szeretetreméltó csevegését, annyira, hogy már engem is bántott ez a rátartiság.

— Ballábbal méltóztatott fölkelni,

asszonyom? — szóltam közbe nem minden célzás nélkül.

A páva egy percre meghökkent. Lábaira ugyanis egy kicsit se büszke, sőt szégyenkezik miattuk, mint a természettudósok írják. Hamarosan felelt tehát Pötyinek, hogy elterelje a figyelmet.

— Nem tudom, hogy lesz-e időm elmenni. Aztán meg nem is tudom, hogy hová és kihez menjek. Nem szeretek mindenkivel ismerkedni, — mondta végül a nagyzó, gögös páva.

Pötyi intett, hogy hajoljak le hozzá, valamit akar halkán mondani. Megtettem, bár ellensége vagyok minden sugdolódzásnak a társaságban, mert sértő másokra, akik jelen vannak.

— Botond bácsi, jaj, be rút a páva hangja! Ilyen szép madár és ilyen kétségbeejtő hang!

— Szóval, Pötyi: nem mind arany, ami fénylik, — tettem hozzá.

— Nem bizony, itt is látszik, — pötyögte Pötyi.

De hogy az idő ne muljék ilyen kicsiségekkel, átvettem a szót most már én, illetéknép:

— Az *Ifjúság Kincse* nevében jöttünk, én: Botond Bihály, a munkatárs és Pötyi, a kis húgom, aki egyik lelkes olvasója a lapnak, ama sok ezer nevében egy. Arra akarjuk kérni, hogy életéből egy pár érdekes adatot tessenek adni a nagy kedveltségnek örvendő lapnak.

A páva gondolkozni kezdett, de mingyárt láttam rajta, hogy ez kivételes állapot lehet rá nézve. Mégis megerőltette magát, amit arról gyanítottam, hogy a fején levő csinos kis tollbóbita állandóan rezgett. Tehát töri a fejét, — gondoltam.

— Botond Bihály?... Hm! S ön, uram, igazi író, előkelő író?

— A javából. Harminc művet írtam már s a nevemet ismeri az országban minden valamire való olvasó a 6. évtől kezdve a 80. esztendeig, — feleltem bátran és szerénytelenül.

A páva, úgylátszik, meg volt elégedve válaszommal, mert ismét fölvette a szót (és nem a beszéd fonalát, ahogy némely író társam mondaná).

— Délázsziából származunk, uram. Kelet-India, Ceylon-szigete az őshazánk, ahol még ma is teljes szabadságot élvez a pávák nemzetsége. Szeretjük a szép erdőséget, a sűrű vadont, a vizekben bővelkedő vidékeket. Víz, fa, erdő: ez a mi kedves tartózkodó helyünk. Láthatja, hogy jó izlésünk van s már ez is jócskán megkülönböztet minket például a pulykától, aki oly szívesen tartaná velünk a rokonságot, ha mi is azt tennők. De mi inkább a fácánokkal tartunk, bár őszintén szólva, fölöttük is magasan vagyunk.

— Különösen, ha magas fára szállnak, ahol szeretnek éjtszakázni, — vetettem közbe némi kötődéssel.

— Büszkeségem tiltja, hogy csipkedéseire válaszoljak, — vetette oda a szót, előkelőséget mimelő, de nem kellemes torokhangon a páva. — A mi őshazánk jeles bennszülöttei a hinduk még manap sem gúnyolódnak velünk, ellenkezőleg, szent madárnak tisztelik a páváékat, melyek ott sérthetetlenek s a hindu-papok védelme alatt állanak. Ott vagyunk mi igazán szépek, tollazatunk gyönyörűsége, kápráztató szín pompája valósággal rabul ejti a hindu embereket. Látnia kellene Botond úrnak egy-egy hindu-

templom környékét, ahol százával, csapatokba verődve tanyázunk és papokkal, hívőkkel egyaránt bizalmas viszonyban vagyunk. Mert tudunk mi leereszkedők is lenni, de nem azokkal szemben, kik a gúny fegyverével sebeznek minket.

— Óvakodni fogok ezután minden kiszólástól, — nyugtattam meg lovagiasan a pávát, akinek ez jól eshetett, mert folytatta felvilágosításait, melyeket Pötyi odaadó figyelemmel hallgatott.

— Táplálékunk ott is, mint itt, részben állati, részben növényi. Az embereknek teszünk szolgálatot, mikor például a kígyókat agyonverjük és megesszük. Ellenben haragszik ránk az ember, ha a vetésekbe megyünk és megdézsmáljuk. Mit csináljunk azonban, élnünk kell nekünk is, a föld legszebb madarainak.

— Az aranyfácánt méltóztatott már látni? — vetettem közbe ismét célzatosan, megfélelmezve előbbi fogadásomról.

— Ön javíthatatlan, Botond. Értem a célzást, eszerint az is szép, tán szebb is, mint mi, úgy-e? Ha így volna, akkor mi nem volnánk az előkelő udvarok díszmadarai. Minket nem *kisebb* ember, mint Nagy Sándor hozott Európába, aki annyira csodálta szépségünket, hogy halálos büntetést szabott arra, aki pávát merészelt megölni. Olvashat-e ön, vagy bárki más, ilyet az aranyfácánról?

— Én egy szép mondást is tudok a páváról, — szólt bele a beszélgetésünkbe a kis Pötyi. — Elmondhatom?

— Meghallgatom, — jelentette ki a páva.

— Szebb a páva, mint a pulyka, puly, puly, puly!

— Gyerekmondás, de igaz.

— Még egyet tudok. Fölszállott a páva, a vármegyeházára, sok szegénylegénynek szomorúságára.

— Ez is szép, — felelte a páva, — azt jelenti, hogy oly gyönyörű volt a páva, ami még a szegénylegények vágyát is fölkelte arra, hogy maguknak megszerezzék. De nem sikerült s ez okozta a szomorúságot.

— Talán ne térjünk ki a széptan és költészettan magyarázatára, — szóltam, mert kissé csuszamlós talaj lenne páva asszonynak. — Inkább arról sziveskedjék fölvilágosítani, hogy a fészekrakással hogy vannak?

— Mesteri módon választjuk meg a helyet és készítjük el a fészket. Olyan körütekintéssel csináljuk ezt, annyi jóízléssel, amennyire ez csak telik az ilyen díszmadártól, mint a páva. Csak egyet követelünk meg, a háborítatlan békét arra a 30 napra, amíg kotlunk a tojáson. Kicsinyeinket nagyon szeretjük s megvédjük minden támadás ellen. A kis pávából fejlett, díszes madár azonban csak a 3. évben lesz. Ilyen állattá nem lehet egy-két hónap alatt fejlődni, — szólt végezetül a vendéglátó páva, de ügylátszik, már megelégtelt minket, mert e kijelentése után egyszerűen faképnél hagyott.

Erre Pötyi hirtelenül a kis táskájába nyult s egypár marék búzát és kukoricát szórt a földre.

A páva erre szó nélkül visszafordult, fölszedte a szemet, ám de többé egy szót se szólt hozzánk. Büszkesége nem engedte.

Az erdő királya panaszkodik.

Az *erdő királya*, a deli szarvas méltóságos mozdulattal fogadta köszönésemet, mikor hajlékába léptem. Mellette állt felesége, a suta; de ő inkább elfogódottan, mint méltóságosan fordította felém kecses ábrázatát.

Arra a kérdésemre, hogyan érzi magát itt az erdők királya, így felelt:

— Köszönöm, elég rosszul.

— Elég rosszul, — ismételte utána a suta is, — kevés takarmányt kap az uram.

— Ügylátszik, — vette föl a szót a szép agancsos, — azon a híres Andrásy-úton gyengén terem a fű.

— Uraságod nem járt még az Andrásy-úton? — kérdeztem kíváncsian.

— Nem bocsájtanak oda, — fakadt ki haragosan a szarvas, — pedig szeretnék már egyszer este felé, mikor a hold kisüt, arra sétálni s kedvemre legelni.

— Nehéz volna, nehéz, — feleltem meggyőzően; — estefelé ott sétál a budapesti ifjúság. Aztán az Andrásy-utat aszfaltozták, beburkolták, ott fű nem terem. Az uraságod takarmányát a budai hegyek és rétek adják.

— A budai hegyek? — szólt kérdően a szarvas, — nem ismerem őket! Én a mármárosi hegyekben növekedtem. Az aztán hegyvidék! Ott terem a legillatosabb széna és sarju! Nem ilyen ványadt, törmelékes giz-gaz, amilyenel itt vendégelnek minket! Nem is értem, mért nem bocsájtanak vissza. Tudok én ügetni, amikor előre jól kinyujtom a nyakamat. Hát még vágtatni, amikor azonban a nyakamat hátraszegem. Repülő nyíl lennék, átugranám az árkot, mint a szél, átúsznám a folyót, mint a hal s meg se állnék a Tisza forrásáig. De szép út volna az! Mért is nem tehetem meg! — búsongott a szarvas, magaelé tekintve.

— Mert már a Mármaros sem a mienk. Elvették. Csonka ország lett Magyarországból.

— Elvették az erdeit?

— A legszebb erdeit.

— Akkor hát azért olyan rossz az én szénám.

— Bizony az ország szénája sem áll jól, — feleltem én.

— Botond úr nem vadász?

— Se vadász, se kanász.

— Azt látom, hogy jómodorú ember. A vadászokra haragszom. Ők a szarvas legnagyobb ellenségei.

— Egyetlen büszkeségük, ha egy-egy agancsos

jut a terítékre. A tizenhat vagy tizennyolc ágas el-
ejtése: valóságos remeklés rájuk nézve, — mondtam.

— Hatszáz lépésnyire is megszimatoljuk már
őket. De hiába van kitünő hallásunk, szaglásunk és
látásunk; hiába ezek a kitünő lábak, legyőz minket
a vadász, aki a farkasnál és hiúznál is nagyobb ellen-
ségünk.

A szarvas e pillanatban igazán szépnek festett.
Okosnak láttam, nagy szemeit szelideknek, tartását
oly utánozhatatlanul delinek, hogy csodálatra raga-
dott. Úgy voltam vele, mint a vadászok, csak bámulni
tudtam a királyi vadat, aki nem mindenkinek juthat
terítékre.

— Nem nehéz az a szép korona az uraságod
fején? — szóltam kíváncsiskodva.

— Az agancsom?... Talán 7—8 kilogrammot
nyom. Észre se veszem, megszoktam.

— Hány éve hordja már?

— Ezt, egy éve lesz nemsokára, hogy viselem. Botond úr nem is tudja, hogy a szarvas agancsait évenként leveti. Az öreg agancsot mindig *lerakjuk*, aztán az újat *felrakjuk*. A vadászok jól tudják ezeket a kifejezéseket. Hej, azok a vadászok!... Az agancs-lerakás ideje a február és március hava. Ilyenkor csak a rövid rózsatő marad meg a fejünkön, az az alap, melyből az új agancs sarjad. Nyugtalanok is vagyunk ebben az időben, el is hagyjuk sokszor a megszokott lakóhelyet. Az új agancs gyorsan nő, júliusra már készen is van, de a növés ideje alatt puha állományú; ép azért vigyáznunk kell, hogy cserjés erdőben éljünk, mert a magas fák megsértenék növekedő királyi díszünket. Egy-egy lerakás után sokszor növekszik az agancs ágainak a száma. Így leszünk aztán egyre tekintélyesebbek. Én már tizennégyes vagyok. Számlálja meg ágaimat, Botond úr. Az egyikén is hét, a másikon is hét, az tizennégy, úgy-e?

— Erdő királya létére is mily kitűnően számol uraságod.

— Az uram a legjobb számoló volt Máramarosban, — tette hozzá ekkor nem minden kevélykedés nélkül a suta.

— Mi volt a tápláléka Máramarosban?

— Évszakok szerint változott, de mindig növényevő voltam. Mi nem vagyunk ragadozó vadak. Télen a zöld vetést, rügyeket, fakérget, fagyöngyöt eszegettem. Tavasszal is rügyet, de ilyenkor már jól esett a fiatal lomb, a friss hajtás a fákon, cserjéken. Haragudott is az erdész reánk.

— Nem is csodálkozom, — jegyeztem meg halkan.

— Ön is szereti a friss salátát, — vágott vissza a szarvas.

— De ezt erre a célra természetjük, uram. Haggyuk azonban ezt a dolgot. Hát nyáron mit csinált?

— Az a legjobb évszak. Van nagyszerű füvecske a forrás partján, hús víz a kanyargó erdei patakokban, enyhe árnyék a dús lombok alatt. Éltük is a világunkat, mintha csupa hercegek lettünk volna. Nappal heverésztünk, meghuzódva a sűrű erdő mélyén, este és éjjel pedig elmentünk legelni. Sohase fogom elfelejteni a gyönyörű holdas estéket, amikor a falánk igazán felvidámult. De itt, ebben a szűk ravilágban: szomorú a holdvilágos este is.

— A szarvas az ősidőben is erdei állat volt?

— Nem volt. A sikság, a szabad rónaság volt a hazánk. De az ember elfoglalta ezt a földet, minket elűzött, kiszorított, így lett erdő a tanyánk. Egy-két szarvas még ott rekedt a nádasban, bozótban. De meddig lehetnek ott? Meddig lesz nádas és bozót? Az ember mindent rabigájába hajt, lecsapolja a mocsarat és a nádasok szarvasai az erdőbe szorulnak. Pedig a sikságon a jó magyar néppel a sorsunk össze is fonódott. Hunor és Magyar testvéreket egyik ősünk vezette az új földre, ama ázsiai sikon, ahol a szarvas még ma is szabad állat.

— Az igaz, szarvas barátom. Arany János szépséges szép költeményben meg is írta ezt az esetet. Ő és minden költő szerette a szarvasokat.

— A költőknek van szíve, nem mint a vadászoknak. Botond urnak is van szíve?

— Csupa szív vagyok, — feleltem.

— Köszönöm, hogy így van, és akkor küldessen nekem egy kis „hazait”, egy kis illatos szénát.

— Küldessen, küldessen, — ismételte a suta az agancsos szavait, és táncra perdült örömében.

Igy szereztem én nekik farsangot. De hol szerezem meg a szénát?

Medve uram szine előtt.

Egy karosszékben ülve, nagy köpönyegbe burkolózva találtam az erdőrengetegek másik urát, a medvét.

— Csak nem beteg, mackó uram! — kiáltottam feléje.

— De biz én a'vagyok. Fáj a fejem — a gyomromtul.

— S az orvos? Mit mondott?

— Kötést rendelt a fejemre, csukamájolajat a gyomorfájásom ellen.

— Melyik használ jobban? — kérdeztem részvevő hangon.

Ravaszkásan hunyorított a jobbszemével s pajkosan így felelt:

— A csukamájolaj! Nem rossz. A Görgényi havasokban, ahonnan származom, sohse ittam efélet, de elmondhatom, jó ital. Csudálkozom, hogy az emberek pálinkát isznak és nem csukamájolajat.

— Olvastam az ujságokban is, hogy gyengélkedik, — szoltam udvariasan.

— Biztosan az *Ifjúság Kincsében* olvasta. Az foglalkozik most velünk a legalaposabban. A többi ujság bizony balutakon jár, amikor csupán az emberek praktikáiról cseveg, s az állatok óriás tömegéről megfeledkezik. Ma, uram, a tömegek korszakát éljük. Ismeri ön azt a lapot közelebbről is?

— Egészen közről. Véletlenül, mint a lap rendes munkatársának, most is van egy példány belőle a zsebemben.

— Tegye kérem az éjjeli szekrényemre! Lefekvés előtt olvasni fogom, — mondta fenhéjázóan. Majd hozzátette nagy érdeklődéssel:

— Ismeri ön Botond Bihályt is, akit most az állatvilágban oly rokonszenvesen emlegetnek mindenütt?

Udvariasan meghajtottam magamat.

— Köszönöm szíves érdeklődését és elismerését, de szerénységem tiltja, hogy bővebben szóljak az állatirodalom e törekvő ifjú tagjáról.

Mackó úr barátságosan nyújtotta felém a mellső lábát:

— Isten hozta, hát ön az! Ennek szívemből örülök. Foglaljon helyet ott azon a széken, s üljön közelebb hozzám, hadd beszélgessünk kicsinyég.

Szót fogadtam és leültem ezzel a megjegyzéssel:

— Minden szavát méz gyanánt fogják venni az olvasóim.

— Ah, tehát ők is szeretik a mézet! — kiáltott fel sóvárogva a gyengélkedő Mackó.

Erre eszembe jutott, hogy egy kis kanna mézet hoztam a szenvedő betegnek.

— Bocsánatot kérek, — szóltam hamarosan — de úgy tudom, uraságod se veti meg a jó akácmézet!

— Az a csemegék csemegéje! Királyok asztalára való nektár. Egy pár kilótól meggyógyulnék, de a kegyetlen orvosom nem akar rendelni ilyen hathatós orvosszert.

— Az előszobában tettem le egy kis mézet. Mielőtt elmennék, behozom.

— Szeretném önt megölelni, — tört ki örömeiben a Mackó úr — de úgy értesültem, hogy önök nem nagyon szeretik a medveölelést.

— Embere és medvéje válogatja, — szóltam kitérően. Majd föltettem az első érdembeli kérdést: Hány éves lehet, Mackó uram?

— A jövő héten hatvan éves leszek. Remélem, az Állatkert igazgatósága nem feledkezik meg erről a nevezetes napról s legalább egy kis házi ünnepséget rendez jó lakomával kapcsolatban.

— Persze, persze; nem térhet ki előle. Majd én is megírom a dolgot a lapunkban.

— No, az nem fog ártani, Botond úr, legalább hoznak nékem a gyerekek egy kis mézet, édes téli körtét és almát. Nem vetném meg a befőttet sem, tekintettel arra, hogy betegeskedem. Jót tenne egy kis piskóta vagy mandulatorta, bár a csokoládét is

kedvelem. Azt is megirhatja, hogy szardiniát és osztrigát is elfogadok. Ejnye, igazán jó gondolat volt, hogy találkoztunk. Az ilyen írókat szeretem én, mint amilyen ön. Azokat az élősködő urakat, akik a *Mackó úr utazása* után lehetetlennél lehetetlenebb irkafirkát kotyvasztottak rólam, fölötte kicsire taksálom. Elég legyen már abból a Tányértalpu, Mézes-Mázos, ilyen-olyan Muki nyavalyáskodásból! Keressenek új tárgyat és új ötletet azok az urak, — dörmögött a kedves öreg úr.

Igazat adtam neki. Majd észrevétlenül a multjára tereltem a szót:

— Mivel foglalkozott, Mackó úr, a Görgényi havasokban, ahol ifjúkorát töltötte?

— Ne is kérdezze, — sóhajtott a jól felöltözött nagyúr. — Nincs annál szebb földje a világnak. Az volt az élet, mikor én ott a megszakíthatatlan rengetegben jártam, keltem, akárcsak egy igazi király. Nyáron a patak partján üdültem és hallgattam a víz felséges mormolását. Ha megéheztem, illatos epret, számócát vagy egy kis mézet falatoztam. Ott kínálkozott a jószagu gyenge gomba, ott sétáltak a komoly csigák, mintegy felajánkozva: „Kellek-e, Mackó úr?”... „Kellek-e?...” Persze, hogy kellett. A méhekkal volt a legtöbb bajom. Ezek igen harcias kis figurák, néha alaposan megszurkáltak, meg is dagadtam ilyenkor s félnapokon át a patak hús habjai közt kellett fetrenge-nem. De nem vetettem meg egy-egy kis völgyben a jó gabonát sem.

— Hallom, hogy néha a legelő marhát is pusztította!

— Azt is, vallotta meg őszintén a vén kaján. —

Néha jólesett egy pár lovat, vagy egy-két tehenet is levágnom, holott a husához nem nyultam, csak úgy virtusból tettem. Egyszer azonban majdnem az életemmel fizettem egy ilyen csínyért.

— Hogy-hogy? — kérdeztem mohón.

— Egy mérges bikával koccantunk össze. Nem hittem volna, hogy olyan hatalmas, erős és bátor állat. Alaposan megtépáztuk már egymást, de bizony

nem engedett. Csupa vér volt a tetthely, amelyen küzdöttünk; én már meg is bántam, hogy kikezdttem vele, mert eszembe jutott, hogy a kutyák is segítségére jöhetnek. A székelyek kutyái pedig dühös medve-ellenségek! Folyt a párbaj, de egyszerre csak fölkapott a szarvaira s úgy elhajított a kukoricásba, hogy én — szégyen ide, oda — jobbnak láttam a magas kukoricaszár fedezete alatt utamat az erdőbe venni. Ezt nem mesélném el mindenkinek, csupán ön iránt vagyok ekkora bizalommal, kedves Botond úr. Egyedül ön iránt. Tudom, hogy nem fogja kiírni a lapjában.

— Kitüntetve érzem magamat, — szóltam — és olvasóimon kívül senkinek se mondom el ezt a kis kudarcot. Hogyan töltötte azonban az időt télen át? — fűztem tovább a kérdést.

— Télen pihentem. Egy-egy odu, vagy barlang megvédett a kemény erdélyi szelektől. Ilyenkor éhes nem vagyok; ha pedig megszomjaznék, ott van a világ legfehérebb hava, vehetek belőle akármennyit. A téli pihenőt azonban megszakítom, mihelyt olykor az idő enyhül. Egy kis körsétát teszek a gyönyörű téli rengetegben; s miután meggyőződöm róla, hogy még korai a tavaszvárás öröme, leintem a csacska, hiszékeny cinkéket, melyek hamarosan készek a tavaszi nótájukkal, és visszavonulok az oduba. Azaz, hogy visszavonultam, a multban. Most már csak emlékeimben követem el ezeket a nyári csinyeket és téli sétákat. Rab vagyok, beteg is vagyok, Botond úr. Egyetlen jó oldala ennek a rettenetes állapotnak az, hogy a vadászok és a vadászkutyák itt nem üldöznek, nem leskelődnek az életemre.

— Megvan-e még a 42 foga, Mackó úr?

— Az utolsóig megvan. De nem is igen volt minden elkopniok — itt!

— Tudna-e még felszökni a fára?

— Ha ez a reuma nem kinozna, körmeim még kitünőek, úgy tudnék kapaszkodni, mint a mókus.

— Volt-e családja?

— Volt, de elvesztettem őket, mikor fogságba estem. Ott maradt az asszony a két szép boccsal. Nem tudom, mi történt velök, azóta sem írtak. Ha Botond úr felkeresné őket és hozna hírt felőlük, bizony megköszönném a szívességét.

— Nehéz volna megtenni, különösen manap. A Görgényi havasokat szintén elvették tőlünk az oláhok, meggyötrik ott a szegény magyarokat és székelvényeket egyaránt. Beutazási engedélyt se kapnék, mert hogy megírtam róluk az igazat, azt, hogy elrabolták tőlünk a szép Erdélyt, vadjával, halával együtt.

Erre már felkelt ülőhelyéből az öreg medve, mintha beteg se lett volna.

— Mit, elvitték azokat a szép hegyeket! Elűzték onnan a feleségemet, a gyermekeimet, ép az oláhok, a medvék táncoltatói, a mi nagy ellenségeink! Ezt nem tűrhetem, Botond úr, — ez az istentelenség vért kíván. Holnap jelentkezem az igazgatóságnál, hat heti szabadságot kérek; nem kell nekem sem útlevel, se beutazási engedély, ott termek én úgy is és úgy széttépem azokat a rablókat, hogy hírük se marad.

Egészen elragadta a láz a derék Mackót, úgy, hogy köhögni kezdett. Hamarosan ki-
osontam s behoztam neki a kis
kanna mézet, amit az ernyőm-
mel és kabátommal az előszobá-
ban hagytam. Mikor meglátta
s megízlelte a jó csemegét, lassankint visszanyerte
nyugalmát s barátságosan mosolygott felém.

Én is mosolyogtam, de kissé bánatosan. Tudtam, hogy az öreg Mackó *már* el nem mehet az ellenség megfenyítésére, s azt a földet *még* nem lehet vissza-
szerezni — nekünk sem.

A zebra előkelősége.

A legünnepiesebb ruhájában fogadott a csinos kis zebra. Szinte tündökölt, olyan fényes volt a szőre. Talán érezte is ezt a szép külsőt, annyira öntudatos volt a viselkedése. Barátságosan, bár kissé gögösködve jött elém.

— Mi ujság a zebrák világában? — tettem föl a szokásos kérdést.

— Az előbb nagy vita folyt köztünk a fölött, hogy a lóval, vagy a számmárral vagyunk-e közelebbi rokonságban — felelte a zebra, és látszott rajta, hogy a vita heves lehetett. — Természetesen, nagy érdek fűződik ahhoz, hogy az előkelőbb nemzetséghez, a lovakhoz soroltassunk. Irigyeink, akiknek nagy szálla a szemökben ez a díszes, szépséges külső, azt állítják, hogy a szamarakkal vagyunk mi valóban rokonok. Ez az állítás pedig nem igaz.

— Mivel cáfolják meg önök? — kérdeztem kíváncsian.

— A fülünkkel, uram. Nézze meg, Botond Bihály úr, ezt a füleket! Szamárnak, vagy lónak a füle ez? Ugy-e, ilyen füle csak a lónak van?

— És az ellenfelek mit hoznak fel a maguk igaza mellett?

— Mit, uram? A farkunkat! Azt mondják, hogy a ló farka véges-végig hosszú szőrű, a miénknek ellenben csak a hegyén van hosszú szőre.

— De ebben, mintha volna is némi igazság, — vetettem oda engedékeny, szelid formában.

A zebrának nem esett jól ez az ellenkezés.

— Nézze, Botond úr, ezt a díszes külsőt, ezeket a ragyogó csíkokat, melyekért annyi az irigyünk! Nézze ezt a szemet, tekintetet, nem a lónak a szeme és tekintete? Az a bizonyos, melyről az ember is azt állítja, hogy okos.

Némikép jóváhagyóan válaszoltam, hogy végét vessem a meddő vitának.

— Van benne valami. Ámde a ló kedves, simulékony, ragaszkodó. Szereti az embert, akivel évezredek óta együtt él.

— Mi is szeretnők az embert, de nem éltünk együtt vele, nem volt alkalmunk barátságra lépniük. Talán elkövetkezik ez a korszak is, és akkor a zebra nem mint vadállat, hanem mint az ember pajtása, háziállatként fog szerepelni. Mit gondol, Botond úr, messze van még odáig?

Megsimogattam a zebrát, jól esett hallanom a szavait.

— Legyen úgy, ahogy azt a legjobb szívvel gondolja. Én bizony szívesen látnám a házam tájékán, hát még a gyerekek!

— A gyerekek a mi legjobb barátaink. Tőlük halljuk a legtöbb elismerő szót, sőt néha egy kis abrakot, takarmányt is juttatnak nekünk. Mért nem küldik ide a város valamennyi iskolását. Minden napra juthatna egy-egy iskola, és legalább minden

nap kapnánk egy kis harapni valót. Nem jönnének üres kézzel. Irja meg ezt, kérem a lapjában.

— Szívesen teszem, — mondottam — esetleg az arcképét is közlöm zebraságodnak!

Hálásan tekintett rám a zebra.

— Azért a rabságért, amit már évek óta itt szenvedek, megérdemelném ezt a csekély elismerést — mondotta. — Ön az első, aki ilyen nemes felfogással van irántunk, Botond úr. Ismétlem, ön az első.

— Nagy a rokonsága a zebráknak? — kérdeztem.

— Nem vagyunk sokan. Alföldi zebra, hegyi zebra: ez az egész. A többi alig jöhet számba. Az úgynevezett kvagga már kihalóban levő állat, mint a bölény. Tán már nincs is, nem is él, amióta elmentem Afrikából. Olyan kevesen vagyunk, lássa és még mi is széthuzunk. Tán nem is kellene külön nevet viselnünk, leghelyesebb volna, ha a tigrislovak neve alatt

szerepelnénk. Ez az elnevezés a derék tigrist juttatná az emberek eszébe s határozottan rámutatna a ló-
atyafiságra. Szinte magától elesne a szamár-rokon-
ság örökké kísértő réme. Nem tehetek róla, szégyel-
lem ezt a dolgot.

Nem volna éppen rossz terv ez a névváltozás —
szóltam. — De ha szabad kérdezni, hol van a tigris-
lovak hazája?

— A föld legmelegebb világrésze a mi valódi
hazánk: Afrika, — felelt mosolyogva a zebra. — Kü-
lönösen annak középső része, a nagyszerű fensíkok,
völgyek, hegyek. Ott 20—30 főnyi csapatba verődve
kóborolunk a szabad vidékeken, néha más állatok
társaságában, amilyenek például a gnu, antilop, vagy
a strucc. Gyorslábu, éber, óvatos állatok vagyunk,
ami természetes dolog, mert azért Afrikában is sok
ellenségünk van. Az afrikaiak, a falánk benszülöt-
tek szívesen megeszik a husunkat és hasznát veszik
talán csíkos bőrünknek is! Botond úr tán el se tudja
képzelné, milyen szép egy ilyen kóborló zebracsapat.
Csíkosan tarkázott gyönyörű ruhánk nagyszerűen
villog a napfényben, s amint erősen zárt sorunkkal
elvágtatunk az ember leszködő szeme előtt: bizony úgy
festünk, mint egy szép lovasezred. Csinálja ezt utá-
nunk a szamár, ha tudja. Ragyogjon az ő szürkességé-
vel, otromba füleivel!

Nem is törekszik ilyesmi után, — emeltem szót
a csacsi védelmére, — nagy filozófus ökelme! Tudja,
mit kell tennie és mit kell kerülnie.

A zebra a füle mellett hallatlanul bocsájtotta el
védelmező szavaimat.

— A földeken néha kárt is teszünk, jól tudom,

különösen a kölesvetésben, amelyet jól megdézsmálunk. De hát nagyon szeretjük ezt a csemegét, aztán azt gondoljuk: az embernek még mindig marad elég. Jut is, marad is, amint mondani szokták.

— Hogy jutott uraságod ide az Állatkertbe? — faggattam tovább a szép zebrát.

— Veremben fogtak el. Alighanem az európaiak tanácsára teszik ezt a benszülöttek, akiknek egy-egy csinos fogoly zebráért, köztudomású, bőséges jutalom jár. Maguk számára ők nem óhajtják az eleven zebrát, vagyis helyesen szólva: tigrislovat; nekik a hajító-dárda a rendes fegyverök ellenünk, kik csak terítékre kellünk nekik. Lovon ülve s vágatva: dárdaival végzik ki a szegény zebrát. A vermekbe csupán azért gyűjtik össze derék véreinket, hogy az európai állatkerteket lássák el tigrislovakkal. Így jutottam én is ide. Évek óta járok itt e szűk helyen föl és le és álmodom, visszaálmodom a szép afrikai hegyeket.

Meghatott a derék állat vallomása. Ahányat meglátogatok e derék rab állatokból, mind ezzel végzi, vagy ezzel kezdi. Mind szabad hazájára gondol, ahol bár üldözték, kergették, ahol csupa küzdés és harc volt az élete: de mégis jól érezte magát.

Bucsuzásul azt kérdezte tőlem, nem megyek-e Afrikába?

— Miért kérdezi? — szoltam kíváncsian.

— Csak azért, hogy mondja meg ott a szabad testvéreknek, hogy vegyék fel minél előbb a *tigrislovak* elnevezést.

Akaratlanul is mosolyognom kellett. Ezek az állatok is csak olyanok lesznek itt, ebben az állatkertben, mint mi vagyunk, emberek a városokban.

A rosszkedvű gorilla.

Szalmafonatos karosszékben ült a gorilla s rosszkedvűen fogadott. A lábait pokróccal takarta be, kezében pedig zsebkendőt szorongatott.

— Talán korán jöttem? — szóltam mentegőtődzve.

— Nem mondhatnám, mert nyolc órakor kelek mindennap. Most pedig már tíz óra is elmúlt, úgy-e?

— Elmúlt, — feleltem készségesen.

— S az orvosom még most se jön. Ugy látszik, el van foglalva.

— Mi baj történt, Gorilla bátyó? Beteg?

— Megkaptam én is ezt a kiállhatatlan náthalázat. Az ember nem tud lenni eléggé óvatos.

— Embert méltóztatott mondani, — szóltam figyelmeztetően.

— Rájár a nyelvem, holott óvakodnom kellene tőle. Ha más okból nem, hát legalább a tudatos büszkeségből, mely minket majmokat méltán eltölt.

— S miért van ez a büszkeség, ha szabad kérdezmem?...

— Ön is tudja, Botond barátom, mindenki tudja, aki tanult, hogy az ember a majomtól származik. Tehát a majom az első, az ő, és nem a gőgös ember. Találóan mondja a költő: Kevély ember, miben kevélykedel!

— A kevély ember megérdemli az ön és a költő okos intését, de az emberek általában nem kevélyek. Én például...

— Ne beszéljen magáról, kedves Botond! Önben van humor, maradjunk csak annál, — vágott szavamba a gorilla. — Megcáfolhatatlan igazság, hogy ön is, más is, a majomtól származik. *Darwin*, a hírneves angol tudós ezt elég szépen és világosan bizonyította be.

— Az emberek nem fogadták el a maga nyereségében ezt a furcsa tant. Senki sem fogadta el, tán ő maga sem. Az a gyanum, hogy csak a majmok fogadták el.

— Igaz, mi elfogadtuk — jelentette ki önérzete-sen a gorilla. — Mi jól tudjuk: mit vegyünk készpénznek, mit nem.

— Bocsánatot kérek, — szóltam — én meg azt nem tudom, hol vegyem a készpénzt. — A gorilla erre eldobta a pokrócot s ősi majom szokás szerint ujjai-val dobolni kezdett, még pedig a fejemen.

— Mit csinál? — kérdeztem ijedten.

— Nem tudja, — felelt nagy nyugalommal, — mi majmok üres tárgyakon szeretünk dobolni. Olvassa el a nagyobb természetrajzokat, ahol ez világosan meg van írva.

Kissé megijedtem; ez a majom még leleplez engem. Hátha igaza van, hogy a fejem üres. Végre is az önnön fejébe nem láthat az ember, mert nem is szeret oda tekinteni. Rendesen a más fejébe nézegetünk. Hamarosan elővettem tehát a kis tükrömet s a gorilla felé tartva szóltam, hogy figyelmét eltereljem a fejemtől.

— Mintha zsebkendőre volna szüksége, kedves bátyó!

A gorilla kivette kezemből a kis tükröt és barátságos, vigyori arccal nézegette magát benne. Majd elővette a zsebkendőt és előkelő mozdulattal megtörülte az orrát.

— Köszönöm, Botond barátom, hogy oly tapintatosan figyelmeztetett. Személyzetem ugyan szintén figyelmes, de mégis sokszor türelmetlenek. Ön gyengéd, — mondotta kedveskedő, rőfögő hangon, mely ilyenkor annyira jellemzi a gorillát.

Fölhasználtam a kedvező hangulatot s néhány kérdést tettem fel, hogy lapom olvasói számára életéről valamelyes tájékozódást szerezzek.

— Messze van innen, nemde, elhagyott hazája?

— Messze bizony. Afrika nyugati vidéke a mi valódi hazánk. Magam az Alsóguineából származom. Pompás, meleg vidék az, nem olyan hideg, mint ez itt, ahol folyton lázzal küzködöm és egyre köhécselek. Nem is értem, miért hoztak ide! Akik látásomra jönnek, mint ön, oda is eljöhetnének. Az az igazi éghaj-

lat, az egyenlítővidéki, ahol sohse esik hó, sohse fagy. Igaz, hogy a derék benszülöttek nem ilyen fehér-fajta nép, mint itt az emberek, de bennök sincs sokkal több szív. Az afrikai benszülöttek nemes őseinket a *Pungu* néven szólítják, nem pedig az ismert gorilla néven, és ők is kirabolják, vagy elrabolják, ahogy tudják. Persze, ha birják, mert a gorilla ott igazi erős állat, csak itt gyengülünk el a sok betegség miatt. Ez az éghajlat rohamosan megtöri erőnket.

— Mivel táplálkoznak ott, a boldog hazában?

— Mivel éhesek vagyunk, — felelt kissé röfögve, és a szokásos pesti tréfával ugratva engem a gorilla. És hogy szívesen vettem a tréfáját, mintegy jutalmul folytatta életének elbeszélését:

— Ha nincs más: az ottani édes fű is jó nekünk. De szívesen mászunk föl a fára (ehhez értünk ám igazán), és jóllakunk a legfinomabb gyümölcsökkel. Déligyümölcsökkel, Botond úr, nem holmi vadkörtevel! Megesszük a jobb husokat és tojásokat is. Kedves, kalandos kirándulást teszünk az ültetvényekbe, ahol a cukornádat *édes-örömet* megdézsmáljuk. Ezért ugyan haragusznak ránk az ültetvényesek, de mi sohase viszonzuk a haragot. Puskát is fognak ránk; ilyenkor aztán elillanunk, magunkat jóindulatukba ajánlva. Ha azonban szembeszállnak velünk: védekezünk, még pedig úgy, ahogy tudunk. Nem jó az embernek kikezdeni a gorillával, aki sokkal erősebb nála. Az ember csak akkor győzhet, ha puskája van. Fájdalom, ezt ő nagyon is tudja már. A kis gyermekeket azonban szeretjük és sohase bántjuk.

— Persze, ön is a gorillát tartja a legelőkelőbb majomnak?

— Azt. És ebben minden tudós véleménye megegyezik az enyémmel. Hallgassa csak, mit ír az egyik: Valamennyi emberalaku majom közt a gorilla a legelölőbb. Mintha csak nemes levelét magával hozta volna a világra. Testét selyemfinom, deresszürke, fejét vörhenyes szőr borítja. Zömök testalkata, izmos karjai, sima és fényes fekete ábrázata, rendes alkatu fülei, nagy okos szemei: meglepő emberi hasonlatosságra vallanak. Mozdulata inkább esetlen suhancot, semmint majmot árul el... — Lássa, így ír rólunk a tudós; dicsér, de gáncsol is, mikor az embert különbnek akarja rajzolni. De mi ezzel nem törődünk, mi, akik az *ősök* vagyunk.

— Nagy-e a rokonság? — kérdeztem folytatólag.

— Rokonaink vannak, de javarészt távolabbi atyafiság. Ismétlem, hogy el ne felejtse, a gorilla az első, aki emelt fővel jár ősei földjén, ezzel is elárulva

azt, hogy a magasabb körökhöz tartozik. Az atyafisághoz közelebből tartoznék a csimpánz, az orangután, a fehérkezű gibbon, akik valamennyien emberalakuak. De a cercófokat, a körmös majmokat, milyen a bőgő-, csuklyás- és sátánmajom, valamint a karmos- és félmajmokat: a kis makikat mi már nem igen méltatjuk rokoni kötelékre. Inkább a tudósok függesztik őket nemes rendünkhöz.

— S ezzel lehúzzák az önök érdemeit.

— Ugy van, Botond barátom. Mert hiszen a csimpánz sem olyan eszes és ügyes, amilyennek hihesztelek. Pajzánnak eléggé az, csintalan; de értelme kisebb, mint a gorilláé, az bizonyos. Az orangután

meg ügyetlen, egykedvű fickó, csak fiatal korában ér valamit, vén korában vad és rakoncátlan. Megjelenésére nézve szinte szörnyeteg. Nem valami nagy képzelet kell hozzá, hogy az ember holmi utonálló erdei csavargónak nézze. A gibbonnak pedig szertelen hosszú karja, fehér szakállal körített ábrázata nagyon is különös külsőt ad. Láthatja tehát a különbséget — köztünk, szeretett barátom.

— Látom, gorilla bátyó, és köszönöm a szíves felvilágosítást. Nem üzen valamit az *Ifjuság Kincse* olvasóinak?

— Egy kosár narancsot küldhetnének nekem.

— Mindenesetre megírom, s gyöngélkedő állapotára való tekintettel: jön is majd a narancs. A mi olvasóink a legkedvesebbek minden olvasók közt. Csak az ápolók körmére vigyázzon gorilla bátyó, mert

a narancssal szemben — tudomásom szerint — nem egészen ellenállhatatlanok.

A zsiráf balesete.

A föld legmagasabb emlőse, a zsiráf, a szó szoros értelmében leereszkedően fogadott. Oly nemes és természetes büszkeséggel tekintett el azonban a fejem fölött, hogy nem tudtam rá ezért neheztelni. Szemügyre vettem szokatlan, de érdekes alakját s mindjárt feltűnt, hogy első lábai sokkal hosszabbak, mint a hátulsók; hogy a feje: díszes két szarvával, okos, tiszta szemével, formás keskenységével: megszépíti kifogásolható alakját.

Mielőtt bejöttem volna, érdeklődtem az őrnél a derék zsiráf jó és rossz tulajdonságairól.

— Szelid állat, — mondotta az őr — kitűnő a látása, éles a hallása. Csupa jóindulat, de azért van epéje, amiről a minap elég fájdalmasan kellett meggyőződnöm.

— Hogy-hogy?

— Nem tetszett neki, hogy megrendszabályoztam. Egy kicsit oldalba kólintottam, mire a goromba fráter akkorát rugott arjtam, hogy két napig az ágyat nyomtam. Még ma is csupa fekete folt a testem azon a helyen, ahol megtisztelt.

Egy pántlikás szivart nyomtam az őr kezébe.

— Fogadja, barátom, fájdalomdíjul! Ön nehéz hivatást teljesít e helyen. Szeretném azonban meglátogatni ömagasságát. Egy pár kérdést akarok hozzá intézni a lapom nevében.

— Nem bánom, — felelte az őr — csak ne tessék kiírni, hogy ezt a pántlikás szivart kaptam a szerkesztő úrtól.

— Röstelli talán?

— Dehogy is röstellem, tekintetes úr; hanem az apósom, ha megtudná, hogy ilyen finom szivarhoz jutottam, mingyárt elkérné. Tetszik tudni, én nem dohányzom, ő meg nagy dohányos.

— Hát jól van, fiam, majd talán úgy írom ki, hogy a zsiráfot kínáltam meg a szivarral, mert nekem is el kell vele számolnom a szerkesztő úrnál.

— Jó lesz, — szavalta az őr és hogy így kiegészünk, megnyugodva bocsájtott be.

A zsiráfot elég jó kedvében találtam.

— Hogy van, Magasságod? — udvaroltam néki, miután előbb nevemet és foglalkozásomat megmondottam.

— Köszönöm, szerkesztő úr. Még lehetne rajtam segíteni.

— ? ?

— Látom, a két szeme két kérdőjel. Hát felelek, — szólt a zsiráf. — Kieszközölhetné, hogy visszavigyenek engem Kelet-Afrikába, ősi hazámba. Az ottani erdők, síkok, puszták: az az én igazi hazám! Itt sokat sínylődöm és gyakran betegeskedem. Nem tudok eleget járni ebben a börtönben. Bezzeg ottan, 8—10 főnyi csapatba, néha 30-as, 40-es falkába is

összeverődve, járhattunk eleget az ernyő-alakú mimóza-ligetekben, amik az afrikai síkságok felejtetetlen ékességei. Legelhattünk ott bőven; a szép virágok, a gyenge hajtások szinte a szánkba kínálkoztak. Ellenben itt, — itt folyton valamibe beléütközöm. A multkor is bajom akadt.

— Mi volt az? — kérdeztem érdeklődő hangon.

— Egy pesti hölgy jött ide, a szűkreszabott tanyám elé. Észrevettem, hogy rokonszenves pillantásokkal tisztel meg, közelebb mentem hozzája. Hát uramfia, csak most látom, hogy mennyi zöltséget és virágot hozott nekem, de nem a kezében, hanem a kalapján. Lehajoltam hozzá és fürge nyelvemmel a formás kis csokrot lekaptam. Az egész egy pillanat műve volt. Erre a barátságos hölgy sikoltozni kez-

dett, bár ezt nekem kellett volna tennem, mert ezek a virágok dróttal, gombostűkkel voltak összefűzve és hajh, *csak* művirágok voltak s alaposan megsértették a nyelvemet. Vértett is belé.

— S a hölgy?

— Följelentett az őrnél, aki gorombán nekem jött — egy rúddal. Hát én se maradtam adósa és megrúgtam az atyafit. Meg ám, alaposan.

— Értem most már. Az őr két napig feküdt.

— Két napi áristom nem is sok azért a tettelegességért. Az én tisztelt öröm elfelejti, hogy *kit* bíztak reá. Családunk igaz hogy rokontalan, de a legelőkelőbbek egyike a földtekén. Őseink közt szerepel például a *Szivaterium* nevű kihalt állat is, a legnagyobb emlős, akit csak valaha ez az öreg föld a hátán hordott. Maradványai is csodálatra ragadják az embereket, amidőn a föld kergei közül napfényre jutnak. A zsiráfot már az egyiptomiak is jól ismerték, képeles írásukban gyakran előfordul. Juliusz Cézár a római népet azzal szórakoztatta, hogy a cirkuszi mutatványok közé a zsiráfok bemutatását is fölvette. A rómaiak el voltak ragadtatva szépségüktől.

— Oh, a római nép hamar lelkesedett!

— Nem is olyan *hamar*, Botond úr, ha rólunk volt szó, — javított ki az önérzetében megbántott zsiráf.

— Bocsánat, — szóltam engesztelő hangon, a rómaiakra egy kissé haragszom, mert hamar elfeledték hősi multjukat. Őket akartam tehát csak jellemezni, a zsiráfokat ellenben nagyrabecsülöm.

— Az más, — szólt a zsiráf s látszólag meg-

bocsájtotta a vétkeket. Én pedig elnéztem alakját s némileg korcsállatnak találtam, olyannak, mely hol a tevére, hol a párducra emlékeztet. Mintha különböző állatok testéből rakták volna össze az ő testét. Feje és törzse: a lóé; nyaka és válla: a tevét juttatta eszembe; füleit, úgylátszik a szarvasmarhától kölcsönözte, farkát a számártól, lábszárait talán az antiloptól. Színe és bundájának a rajza meg a párduc bundájára emlékeztetett.

— Barátságos viszony van önök közt és az afrikai benszülöttek közt? — tettem föl folytatólag a kérdést.

— Óh igen, nagyon szeretik a húsunkat s ép azért szenvedélyesen vadásznak reánk: tevéen, lovon agyonüldözve a szegény zsiráfot. Az európaiak is hajtóvadászatot rendeznek ellenünk, mikor afrikai vadászatra mennek, de ők golyóval terítenek le minket. A benszülött ellenben karddal vágja el Achilles-inunkat s megbénítva, így végez velünk. Lássá, ez az ember!

— De az ember mint háziállatot szereti a zsiráfot! — szóltam ellenvetve.

— Szereti, hiszen a zsiráf is szereti őt, amint ott nevelődik fel a házánál. A rokonérzés kölcsönös valami. Szelfidek vagyunk, ragaszkodunk ahhoz, aki jó hozzánk. Az afrikaiak is tudják ezt, amidőn *szeráfe*-nak neveznek el minket, ami annyit jelent a nyelvükön: *kedves*. A szerafe szóból lett az európai zsiráf elnevezésünk. Tehát, Botond úr: vegye tudomásul, hogy kedvesek vagyunk!

— Szívesen ismerem el, — bókkoltam a ragyogó szemű zsiráf felé

— Megírhatná az olvasóinak, hogy eszközöljék ki az Állatkert igazgatójánál: szabadon bocsáttatásunkat. Szíves-örömezt állanánk be házi állatnak, vagy például elmennénk a Városligetbe — örökre. Nagyszerűen tudnánk ott játszani a gyerekekkel! Tudom, tele volna a liget vídám gyermekcsapattal s nem volna itt annyi sápadt, vézna gyermek. Mind a szabad levegőre vágyna. Mi bizony megsétáltatnók ezeket a pesti legénykéket — alaposan.

— Éltrevaló ötlet, — feleltem jókedvűen s rögtön búcsút is vettem ömagasságától, a jó zsiráf-tól, hogy azonnal az igazgatóhoz induljak.

— Menjen, kérem, menjen, — kiáltott utánam örvendezve a zsiráf s tekintetével messzire elkísért.

Fájdalom, az Állatkert igazgatója kivihetetlennek találta az ötletet s elvetette végképpen.

— Meggyűlne a bajom még a polgármester úrral is. Hisz ezek a falánk zsiráfok lelegelnék a Városliget minden üde lombját és virágát.

S ebben van is valami. Megtennék.

Az utolsó bölény szomorkodik.

— Olyan szomorú, bölény uraságod, mintha bánat nyomná becses szívét, — szóltam a bölényhez, amint hatalmas sörényes fejét a föld felé hajtotta.

— Hogyne volnék szomorú, mikor mindenfelé csak azt hallok, hogy én vagyok az *utolsó* bölény. Nincs is más jelzője a nevünknek. Aztán kérem, alig van már rokonunk, az amerikai testvért kivéve. Nem tudom, mikor vándorolt ki az atyafi, de amint hallok, nem megy rosszul a sora. Az amerikai puszták kedvező ellátást biztosítanak neki. Az a hír is járja, hogy nevét is megváltoztatta volna s most már a *Bizon* névre hallgat.

— Bizony igaz ez a hír, — kottyantottam közbe, — de ez ne szomorítsa uraságodat!

Némi megvetéssel nézett rám a nagy tulokszemeivel s rendreutasított.

— Nem szeretem ezeket a divatos szóvicceket, — dörögte. — A dolog komoly; kihalóban levő állat vagyok, már csak mesterségesen tartanak fönn. Mit szól ehhez? ... Hét kihalt rokonom van már. Utánok én jövök, az európai bölény s követ majdan az

amerikai kivándorlott is. Láthatja tehát, Botond úr, hogy van okom a szomorúságra.

— Van, van. De szép multja is van.

— Multamban nincs öröm, jövőmben nincs remény, — szavalhatnám én is a költővel. Valamikor a világ legnagyobbjai vadásztak reánk. Juliusz Cézár, Nagy Károly. Abban az időben Európa erdei még tele voltak bölénnyel. Mátyás király a Bakonyban még bölényvadászatot tartott. Nagy dolog volt az, hetekkel előbb készültek mindig a bölényvadászatra. Ők is, de mink is, akik mint Európa legnagyobb emlősei, nem adtuk olcsón a bőrünket oda. Egy-egy ilyen bölényviadalhoz bátorság kellett. Mi bennünk meg is volt. Ehhez képes az úgynevezett bikaviadalokra azt mondhatnám: szinte csak kakasviadatok.

— A nemes vadak kipusztulnak, a poloskák ellenben egyre szaporodnak, — sóhajtottam keserűen.

— A poloskákat nem ismerem — legyintett megvetően az utolsó bölény. Bizonyosan valami vérszopó faj. De hogy vizatérjek a mi dolgunkra, tudja-e, hogy él még valahol nagyobb tömegben a bölény?

— Ép efélékéért jöttem ide — feleltem most már nyájasan, — hogy az olvasóimat tájékoztassam uraságod egész életéről.

— Hát akkor csak írja meg a lapjában, hogy a Litvánok földje és Kaukázus erdeje még rejt kebelén kincset. Még ott százszámra található a bölény.

— Hallom, hogy uraságod is tett már kirándulást az Állatkertből?

— Óh igen, a szép visegrádi erdőkben voltam, de visszahívtak. Kár volt tenniök, mi jól éreztük magunkat a szabadban.

— Milyen életet élnek különben is a bölények a szabadban?

— Ha éppen kíváncsi reá, elmondhatom fejedelmi életrendünket. Korán kelünk, későn fekszünk, azaz bocsánat, nem is fekszünk, mert éjszaka is talpon vagyunk és közmént legelünk. Táplálékunk a fű, a fák levele, a rügy, a fiatal kéreg. Néha a fiatal fát lehajtjuk (mert csak amig fiatal, addig hajlik) és leeszegetjük a koronáját. Vagyis koronákkal élünk. Pardon, szerkesztő úr, melyik nótát szereti ön a legjobban?

— A Kőrösi lányt, — hebegtem meglepetve.

— No lássa, én meg a kőrösfát szeretem legjobban, — vigyorgott rám gúnyosan az utolsó bölény.

— Nem szeretem ezeket a divatos szóvicceket, — szoltam és ráolvastam a tulajdon mondását a bölényre. Erre tovább folytatta az elbeszélést.

— Nyáron és ősszel az erdő nedves helyein tanyázunk, mélyen a bozótba rejtőzködve. Télen azonban jobb szeretjük a magasan fekvő száraz erdőt. A vén bölénybika, amilyennek maholnap jómagam is beállhatok, magányosan él a rengetegben, mint egy remete. Morózus, ingerlékeny; mindenkivel összetűz. Zsémbelődései elől a társai is menekülnek. Legszomorúbb élete alkonya, amikor a vén bölény megvakul; fogai kihullanak s nem tud többé enni sem. Valósággal megváltás rá nézve a halál, mely rendszeren az ötvenedik éve felé jön érte. Lássa, Botond úr, nem szebben föst az, ha a csatamezején ifjan hullunk el? Úgy-e, hogy?

— No-no, kis öreg! — feleltem — csak lassabban a testtel!

— A fiatalabb bölények pedig — folytatta, — nyáron át 15—20, télen 20—30 főnyi csordákba verődve élnek. Minden csordának megvan a maga

állandó tanyája, ahová barangolásai után visszatér. Botond úr, persze, azt hiszi, hogy mindig ilyen lomhák és esetlenek vagyunk, mint én most. Nagyon csalódik. Az ifjú bölény nappal mindig eleven és játékos. Gyors lépésben jár, futása ha nehézkes is, vágatásnak látszik, gyorsan röpíti őt előre s könnyedén átgázol a mocsarakon és vizeken is. Verekedni is tudunk, ha ingerelnek minket. Egymásközt

is csapunk háborút, amidőn egymásbarontva össze-csapnak szarvaink. Nem is olyan nagy ritkaság, ha egyik-másik áldozata lesz az ilyen verekedésnek. Hiába, a jó vér nem tagadja meg magát.

— Hogy jutott uraságod a fogságba?

— Alig emlékszem már reá, igen kicsiny borju voltam még akkor. Szopós, talán három hónapos. A csordában voltam éppen a mamámmal, amikor rajtunk ütöttek. Az öregek elmenekültek, de mi kicsinyek rabul estünk. Elvittek, emlékszem rá, egy nagy majorságba és egy tehénnek adtak át, hogy tápláljon. A derék dada meg is tette ezt s én szépen felnővekedtem. Húsz éve lesz ma holnap, Botond úr. Az idő hogy eljár! Azóta az Állatkert foglya vagyok.

— Szép idő, meg is lehetne ünnepelni,— szóltam megilletődve.

— Igen, erre az alkalomra hozhatnának nekem egy szekér illatos fűvet, egy szekér selyemfinom szénát és egy óriás koszorút — kőrisfa-lombokból. Hát ezt a szép koszorút én csak addig hordanám a nyakamban, míg meg nem enném. Higgyste el, nem volna utolsó csemege.

— Majd megírom olvasóimnak. Most már úgyis kinyílik a kőrisfa lombja, nem lehetetlen, hogy egy vídám küldöttség valamelyik szép napon egyszerre csak megjelenik az igazgatóság színe előtt s engedelmet kér az ön — megjubilálására.

— Szeretném látni!

— Állna elébe?

— Mind a négy lábon, uram!

— Hát erre a négylábú viszontlátásra!

A lajhár a Budisz fővédője.

Borús, komor időben mentem a lajhárhoz, mert azt hallottam róla, hogy napfényes időben alszik. Általában nappal alszik s éjtszaka van fönt. Eltaláltam az időt, fönt volt; azt hitte, éjjel van. Bemutakoztam:

— Botond Bihály vagyok, az *Ifjúság Kincse* c. lap munkatársa. Ezidőszerint a *Budisz* nevében is lépek uraságodnak ebbe a tágas ketrecébe.

A derék lajhár éppen a bundáját fésülte hosszú körmeivel. Lassan, tempósan, vontatottan ment a munka, mondhatom, nem született borbélynak. Közönyös szemeit végre rámemelte s jó idő múlva megszólalt, de csak ennyit mondott:

— *Budisz* ... mi az?

— A *Bukott Diákok Szövetsége*. Hatalmas egyesület, nehogy valami tengődő kis egyesülésre gondoljon uraságod! Honunkban, Herkulesre mondom, van elég diák, aki nem tanul. Ez a jeles egyesület uraságodat Fővédőül szeretné megnyerni, az örökös tiszteleti tagság adományozásával. Hajlandó ön ezt a nagy megtiszteltetést elfogadni?

— Ha nem kell semmit se tennem — nyöszörögte lomhán a lajhár, — tán elfogadom!

— A világért sem kell ott dolgozni, ép azért is legnépesebb diákegyesületünk — lelkendeztem én. Erre a megtisztelt lajhár úr biccentett a fejével, ami azt jelentette, hogy *dobzse*, azaz jól van. Elfogadta a kitüntetést.

Fölbátorodva szokatlan szivességétől, néhány kérdéssel állottam elő. Barátságos, buzdító, kérő szavaim azonban nem találtak visszhangra és a lajhár egyszerre csak összegubbaszkodott az ágon, amelyen eddig ült és fészülködött, aztán egy elszánt, lomha mozdulattal lezuhanni látszott. Ámde csalódtam, nem zuhant le, hanem hosszú ujjai és karmai segélyével megkapaszkodva, az ágban, oly édesen csüngött a fáról, mint a legszebb, legérettebb gyümölcs.

Gyönyörködtem volna a lustaság e ritka példájában, eszembe jutott azonban a lap és az olvasók serege. Mit fogok nekik írni a derék lajhárról. Egy ügyes ötletem végre kimentett a bajból. Szövegére léptem a *Budisz* új fővédőjével. Azt az ajánlatot tettem neki, hogy mindazt az érdekeset, amit a tudósok írtak róla, *röviden* előterjesztem neki és ő csak kegyesen bólintson a fejével, hogy igaz-e, nem-e? Ha ezt megteszi, tejberizst, sárgarépát, kétszersültet, almát, körtét és cseresznyét küldetek neki, mint ételei közül a legkedvesebbeket. Két hatalmas sárgarépát és néhány darab kétszersültet mindjárt föl is mutat-

tam, mint a nagy adományozás bevezetését. A lajhár-
nak erre megmozdult a szíve, de csak a szíve, ő nem.
Végre intett a fejével, hogy áll az alku.

Én pedig szóltam:

— Uraságod a háromujju lajhárok jeles pél-
dánya, akik fölülmulják rokonukat, a kétujjút a
lustaságban. Az a szerencsétlen bizonyos fürgeséggel
kérkedik önökkel szemben, akik Dél-Amerika leg-
nagyobb lustái? Igaz?

Intett a fejével, hogy igaz. Én pedig folytattam:

— A lajhárok a nedves síkságok buja őserdeit
szeretik, az árnyas, bozótos rengeteget, ahol a fán
addig élnek, míg annak minden zöldjét le nem kop-
pasztják és csak azután kelnek újabb útra (csak a
szomszéd fára), ahol folytatják a lázas semmittevést,
melyet legföljebb a kényszerű táplálkozás zavar meg.
Fárasztó, kellemetlen út ez nekik, tudjuk, de még
mindig jobban esik a lajhárnak, mint a földön való
mászás. Itt teljesen gyámoltalan. A fán még csak
tud valahogy *kúszni*, a vízben is úgy ahogy *úszni*,
de a földön még *csúszni* is alig — szóltam jókedvűen.

A mogorva lajhár rám röccsentett:

— Nagyon költői beszéd ez, Bihály úr!

Mire boldogan jegyeztem meg:

— Életem legnagyobb sikerei közé számítom ezt
a megszólítást, kedves lajhár úr! Holtig büszke le-
szek reá.

A lajhárt nem igen zavarták a bókjaim sem és
tovább is csak csüngött, én pedig beszéltem:

— A lajhár karjai felette hosszúak, mint az Ali
kezei.

E pillanatban halkan nyöszörgött; ez a tiltakozás jele volt.

— Értem, uraságod nem szereti az élceket, vagy nem ismeri Alit, akinek kezei hosszúak. Nyugtassa meg, én sem ismerem, — szóltam és aztán így folytattam:

— A lajhár éjjeli állat, nappal meg se mozdul. Alkonyatkor azonban már megelevenül és ide-odajár, kél, ha gyámoltalanul is. Ifjú rügyekkel, fiatal hajtásokkal, gyümölcssel táplálkozik s hogy ne kelljen folyton a vízhez leszállani, szomjúságoltásra: lenyalogatja a fák leveleiről a harmatot. Táplálékszerzésében is tehát lomha. Inkább koplal, de nem fárad s a koplalást hetekig is bírja. Ahogy egyszerre igen sokat tud enni, túltömve gyomrát, épúgy tűri az éhséget is. Ez az alacsonyabb szervezetű állatok tulajdonsága. Esős időkben gyakran naphosszat szomorúan csüng egy és ugyanazon helyen s bizonyára sokat szenved a rácsapódó esővíztől! Igaz-e?

Lomhán intett a fejével egy keserves igent. Én ismét megszólaltam.

— A lajhár csak ritkán hallatja panaszos, elnyújtott hangját, inkább csak napáldozatkor, vagy hajnalhasadásán. Hangja az éles *i* hanghoz hasonlít. és azt sokszor ismétli egymásután. Nappal legfeljebb mély sóhajokat hallat, de a földön még ingerültségében sem ejt ki hangot. Érzékei fejletlenek, sőt tompák. Az emlősök nagy táborában nincs állat, melynek élettelenebb szeme volna. De gyöngé a hallása és szaglása is. Az izlése az egyedüli, mely érzékei fejlődöttségéről némikép tanúskodik. És itt bocsánatot kell kérnem uraságodtól — szóltam — azért

is, amit még mondanom kell. A tudósok megfigyelése szerint: a lajhár értelme csekély, határozottan ostoba és egykedvű állat. Örülni nem tud. Félelmet nem ismer, de bátorságot sem tanúsít. A legérzékletlenebb emlősök közé sorozzák a szegényt. Igazán sajnálom, — tettem hozzá, mire mogorván sikoltott:

— Hogy azok a tudósok nem röstelték a fáradtságot!

— A tudósok e tekintetben javíthatatlanok, — vettem föl ismét a szót. — Mindent megfigyelnek. Uraságodról azt is tudják, hogy ajkai folyton nedvesek és fénylenek, mint némely kisasszonyé, aki ajkait egyre nedvesíti a nyelvével. Azt is tudják, hogy a lajhár nyelve rokon a foghijasokéval és különösen a hangyász féregnyelvére emlékeztet. Igaz-e, hogy a lajhár messzire kiöltheti szájából a nyelvét és úgyszólván kéz helyett használhatja? Nem volna szíves uraságod ezt bemutatni?

— Ha az ígért sárgarépát és kétszersültet ideadja, hogy mindjárt átvehessem! Csak semmi fölösleges fáradság, ez az én ősi jelszóm!

Átnyujtottam a kívánt és elígért csemegét. A lajhár eléggé megerőltette magát s hosszú nyelvével

hamarosan átvette. Én még megkíséreltem néhány kérdést, de többé rám se hederített. Evett s hosszas unszolásomra csak annyit mondott:

— Nem röstel annyit beszélni!

Erre aztán búcsút mondtam neki.

Az óriáskígyó „lábainál”.

Tisztelettel köszöntöttem a csúszómászók rendjének hatalmas képviselőjét: az óriáskígyót. Éppen délutáni nyújtózkodását végezte a „palotájába” állított fán. (Ezt a fát különben divánnak szokta használni.) Formás, hegyes nyelvét öltögetve, szelíden tekintett le rám s barátságos, bár kissé sziszegő hangon szólított meg:

— Hogy van, szerkesztő úr?

— Köszönöm szíves kérdését, most, hogy uraságod „lábainál” állhatok, elég jól érzem magamat, — feleltem kígyósima nyelvén.

— Hallom, milyen népszerű név a gyermekvilágban a Botond Bihály neve!

— Hála Isten, így hálálkodnak lapunk olvasói. A posta már külön levélhordót szerződtetett, aki csak az én címemre érkezett levelek ezreit hordja. Egyik levél kedvesebb, mint a másik.

Örülhet neki, Bihály úr. Tisztelet tárgyául szolgálni kellemesebb, mint gyakorta koplalni az Állatkert ketrecében. Őseim egykor...

— Hisz éppen becses őseiről akartam kérdezősködni, — kaptam a szón.

— Hát ha akart, hallgassa meg mondanivalómat. Őseimet a régi mexikóiak imádták s mi akkor az előkelő *bálványkígyó* nevet viseltük. Félelmetes erőnk, testünk óriás volta, pikkelyeink ragyogása, színeink tarka pompája: hódolattal, sőt rémülettel töltötte el az ókor e derék népét, akik még nem voltak gőgösek a tudományukra, mint önök, uram! Szent borzadással bámulták a bálványkígyót, az ősomeit. Istennek tekintették, mert az volt a hitök, hogy az ilyen nagy tömeget, mint a mi öt-hat méteres testünk, csak a természetfölötti erő mozgathatja. Azt hitték, a kígyó az égi hatalmak egyike s a főistenüket, aki a Viclipucli díszes nevet viselte, kígyóval ábrázolták, amint azt a jobbájában tartja. A bálványistenek templomaiban mindenütt ott volt a kép-másunk, az oltáron vagy oltár felett, ahol áldozatukat mutatták be Viclipuclinak, a főistenségnek.

— Csodálatos jámbor időszak ez az embernek! Uraságod bizonyára sajnálja eltűnését? — kérdeztem érthető kíváncsisággal.

— E díszes fekete foltok külsőmön örökkön érzett gyászom jelei.

— Fogadja részvéteimet, — szoltam nem eléggé meghatottan.

— Köszönöm, — sziszegte a kígyó a lehető leggyabban s könnyeit hullatta.

— A mostani hazájáról s életéről szeretnének valamit tudni az olvasóim. Ha kegyeskedik...

— Kegyeskedem, — felelte ő még mindig meg-

hatódottan és szelíden. — Ez időszerinti hazánk: Dél-Amerika, főkép Brazília. A gyönyörű Amazon-folyó vadregényes környéke, őserdős világa: az az én hazám. Magányosan, néha azonban többedmagunkkal együtt vadászgattunk ott egy kis zsákmány után, az érintetlen szépségű tájakon. Jóleső falat: egy-egy aguti, paka, vagy egy-egy patkány, egér; az utóbbiakat azonban inkább már a házak környékén szoktuk elcsípni, az ültetvényekben, melyek Dél-Amerikában óriásmódon megszorodtak.

— Nem irigylem az étvágyukat, de dicsérem a tettüket, — szóltam.

— Ezért ők is, ott is szeretnek minket, ők, a jó braziliánusok. Háziállatként tartják az óriáskígyót, s a nagy raktárakban vagy az ültetvényekben vagyunk olyan hasznosak, mint akármely büszke munkás. Tiszteletreméltó háziállatok vagyunk, ismétlem. Szelídek, kedvesek és hasznosak.

— Tehát önök nem bántják az embert? Sőt támogatják eszerint?

— Úgy van. Mese az, amit némely könyvekben írtak rólunk, hogy az embert, lovat, tehenet elnyeljük. Mi még a kis őzikét sem tudjuk egészben lenyelni, pedig az ugyancsak finom pecsenye, hiszen az ember őfelsége is szívesen elkölti. El ne felejtse tehát megírni, Bihály úr, hogy az óriáskígyó szelíd fiú, az embernek barátja és nem ellensége, mint a többi a rokonság közül: például a szemüveges testvér, a csörgőkígyó, vagy a kis vipera. Mi kényelmes urak vagyunk, mozdulatlanul napokig is elsziesztálunk egy helyen s csak akkor menekülünk, ha ellenfél tör reánk, aki sokszor egy jókora fütykössel is

agyonverhet bennünket. Nos, mit szól ehhez, Botond uram?

— Megilletődve hallom szavait. Magamnak is súlyosabb véleményem volt az óriáskígyóról, — szoltam őszintén.

— Lássa!... Dél-Amerika keleti részében, ahonnan csekélységem is származik...

— No, no, nem olyan csekélység, — szoltam közbe tiltakozva.

— Mondom, Dél-Amerikában húsunkat szívesen megeszik a benszülöttek s hájunkat kipróbált szernek tartják egyes betegségek ellen. Bőrünket kicserézik és csizmát, nyeregszerszámot s más efélett készítenek belőle. Így éljük mi túl önmagunkat, emlékünket, uram. Vajjon éri-e önt hasonló dicsőség holta után?

— Oh, én szerény vagyok s igazán nem vágyom e dicsőségre, — jegyeztem meg lemondóan.

Az óriáskígyó némi magateltséggel nyujtózkodott végig a fán, melyről beszélt velem, majd egyszerre kitátotta a száját és a lúd gágogására némi-kép emlékeztető hangon sziszegni kezdett. Szemei kidagadtak az üregekből, a nyelve szakadatlanul mozgott. Megijedtem. Az óriás úr, úgylátszik, haragszik. S valóban haragudott, amint azt egy tiszteletes kérdésemre adott feleletből mindjárt kinyomoztam.

— Vízet nem adnak nekem, uram, vizet! Milyen meleg van és én fürödni szeretnék. Ne értsen félre, mi óriáskígyók nem élünk a vízben, nem tartózkodunk benne, de a tisztaságot ami illeti, annak eleget akarunk tenni. Nézze ezt a medencét, üres! Az őr egészen megfélekedzik a kötelességéről. Annyi

bajom van vele, nem szeret. Utálatos vagyok neki, a kígyót nem szívleli ő sem. Ilyen elfogult, elmaradt embert miért állítanak ily előkelő hivatal élére!

A medencére tekintetem, valóban üres volt, csak az alján némi pocsolyaszerű víz lötyögött. Megsajnáltam a derék óriáskígyót és így szóltam :

— Ne vegye, uram, e hanyagságot másnak, mint ami valójában. Én beszélek mindjárt az őrről és gondoskodom róla, ha szívesen veszi ön, hogy friss víz csobogjon azonnal a medencében!

— Köszönöm, köszönöm, — sziszegte az óriás most már ismét lágyabban. Kezet akartam neki nyújtani a búcsúzásakor, de akkor jutott eszembe, hogy a csúszómászóknál ez nincs divatban, mert nincs kezük. Tehát csak mélyen meghajoltam.

Kint az őr a nagy melegben éppen egy korsó üdítő sörrel enyhítette forróságát. Odamentem hozzá és az imént szándékozott kéznyújtást itt vettem igénybe, szólva:

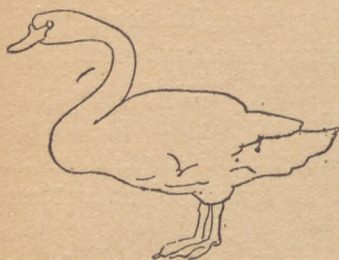
— Legyen olyan jó, uram és adjon annak az óriáskígyónak egy kis friss vizet! Én inkább még egy korsó sörrevalóval szolgállok önnek.

A pénz láttára a szomjas őrnek mégis csak megmozdult a szívetája.

Így jutott az én óriás barátom is egy kis üdítőitalhoz, akarom mondani fürdőhöz.

A hattyúnak szíve is van.

— Ünnepi díszben,
lanttal felszerelve kellett
volna idejönnöm, óh délceg
és fenséges hattyú, költők,
dalnokok örök kedveltje!
— szóltam köszöntve az
állatkerti tó büszke mada-
rát, a szép hattyút.

A királyi madár nemes tartással úszott felém a vízen; nyulánk, hófehér teste szinte káprázott a napfényben. Valóban megragadó szép madár, gyönyörködve merültem el a szemléletében. Az az öntudat, melyet minden mozdulata elárul, értelmességének, okos, alkalmazkodó képességének is tanubizony-sága. Nem igen hevült fel barátságos üdvözlésemre, tovább is azzal a hideg tartózkodással viselkedett, mely annyira jellemzője fajtájának. Azt mondhat-nám, sok méltóság van a viselkedésében s ezt érez-tette velem. Erre én elhatároztam, hogy a méltóságos címmel fogom illetni, hisz manap már minden

második barátom és ismerősöm erre a nagy címre hallgat. Szóltam tehát eképpen:

— Óh, méltóságos hattyú! Engedje meg, hogy költői lelkű olvasóim (az *Ifjúság Kincse* olvasói mindannyian azok) és költő-munkatársaink üdvözlét és tiszteletét tolmácsoljam!

— Köszönöm, — felelt a hattyú leereszkedően. — Óhajt egyebet is tőlem? Ma rendelkezésére állhatok. Kicsinyeimnek már kinőtt a szárnyuk, teljesen megtollasodtak s így elérték nagykorúságukat. Ennek következményeként ép ma bocsájtottam őket szabadszárnyon. Mától fogva maguknak kell gondoskodniok az élelmiszerükről: apró álcákról, rovarokról, hüllőkről, halacskákról, férgekéről, kagylókról s egy kis növényi táplálékról. Lássá, Botond Bihály úr, milyen gazdag és változatos étlap áll rendelkezésére a királyi hattyúnak! Mától kezdve tehát szabadabb vagyok és ők is szabadok lettek.

Meghajoltam és tudomásul vettem kegyes kijelentéseit. Ez, úgylátszik, kedvére volt a kecsesség és az előkelő tisztaság madarának, folytatta tehát önéletrajzi adatait.

— Én anya vagyok, Botond úr; az uram ott úszik most a tó másik felén. Látja őt? Az a szépen ívelő nyak, az a vakító fehérség és az az elegáns méltóság, mely minden hattyúnak elmaradhatatlan ékessége, nála szinte megkétszereződik. Ő a legszebb hattyú az egész Állatkertben.

— Gratulálok a kedves férjéhez, méltóságodnak — bókoltam tisztelettel.

— Az uramhoz. Mi nem vagyunk még annyira

pestiek, — javította ki a büszke madár, — mi még jó magyarsággal beszélünk.

— Megható ez a szép magyarlelkűség, — szól-
tam.

— Mi a magyar föld madarai vagyunk. Itt születünk. A nagy udvarházak, előkelő kastélyok kertjeinek tavai tele vannak hattyúkkal. Mi a magyar előkelőség díszmadarai vagyunk.

— S ezt senki sem tagadhatná el, — mondtam helybenhagyóan. — Szeretném azonban tudni, hogy mi igaz abból a bizonyos hattyúdalból, melyet any-
nyian emlegetnek?

— Van egy rokonunk, egészen közeli atyafiság: az énekes hattyú. Nagyrabecsüljük mi is, mint a fajtánk édesszavú énekesét. Fönt a finn és orosz vizeken él, melyek annyiszor befagynak. S a kemény fagyok idején, mikor jégpáncél borítja vadászterületüket, akkor ezek a madarak százával csoportosulnak egy-egy nyílt áramlás vizére s mélabús szózatokat zengenek a pusztaságba, bánatukat kifejezve, hogy a mindennapi falatjuk sincs meg. A hosszú téli estéken és éjtszakákon órányi távolságokba is

elhallatszik ez a sokszavú, mélabús zokogás. Néha, mint harangok zengése, néha mint trombiták lágy-szava hangzik el daluk; de szebb a holt ércek szavánál az élőlény zengése, mely szokatlan bájjal tölti el a csendes finn és orosz éjtszakákat. Tele is van e dalok visszhangjával az oroszok és finnek úgynevezett népdala. Ők szeretik a szenvedő társaikat: a hattyúkat, melyek sokszor ott pusztulnak el a befagyott vizek fölött, éhen, fázva, nyomorultan, de a dalból az utolsó pillanatig sem engednek. Alig van már élet az ilyen énekes hattyúban; utolsó lélekzete száll el, de az is zengve, mindinkább halkulva, amint ereje fogy s az utolsó akkordok az eolhárfa szépségével halnak el.

— Értem, értem, ez a hattyúdal, — kiáltottam fel diadalmasan. — A világ legszebb romantikáinak egyike.

— Ez a hattyúdal, — ismételte ő is. — Így jutottunk a költészetbe, mi hattyúk, az emberiség szívéhez oly közelre. Mégis szomorú, mikor hallom, hogy az északi népek hogyan üldözik éppen az énekes hattyút. Vedlése idején, mikor gyönyörű evezőtollait elhullatja és nem tud repülni, hajókon kergetik és bottal verik agyon. Az emberek, uram, az emberek a hattyút! És miért? A tolláért, a húsáért. Hát ilyen ragadozó az ember is! Ilyen önző!

— Az emberiség nevében kérnék bocsánatot, de nincs rá meghatalmazásom. Végtelenül sajnálom a magam részéről ezt, annál is inkább, mert a hattyú oly szelíd; különösen a fiatalon idomítottak. Jönnek a hívó szóra, köszöntik gazdájukat, fenszóval,

különös mozdulatokkal, jól tudom én ezt. Finnországi testvéreink eleget írnak ezekről a szelíd hattyúkról, melyek szinte háziállattá lesznek.

A hattyúnak jól esett elismerő szóm. Eljutottam tehát lehető legközelebb a szívéhez. S az fel is tárult előttem. Amit találtam benne, ime, átadom a lapunk olvasóinak. A hattyú szíve sem üres, lássátok!

Látogatásom a fókánál.

— Ön nem eszkimó? — kérdezte ijedten a fóka, mikor megjelentem színe előtt.

— Köszönöm szives érdeklődését, nem vagyok eszkimó. Botond Bihály a nevem, az *Ifjúság Kincse* főmunkatársa vagyok, tősgyökeres magyar. Szerkesztőm nevében jöttem, hogy szives hogyléte iránt kérdezősködjem.

A fóka úr álmos szemével a feleségére pislanított, mintha csak azt mondta volna neki, hogy legyen nyugodt, úgylátszik, ez nem veszedelmes látogató. Ez a bizalom fölkelte bennem a bátorság legmelegebb érzetét s mosolygó arccal tettem föl további kérdéseimet:

— Miért érdeklődik, fóka uram, oly melegen az eszkimók iránt?

— Mert az eszkimók *sokan* vannak, mi pedig *kevesen* vagyunk. Ennélfogva szeretnek minket, de úgy, hogy megesznek.

— Kedves egészségükre! — szóltam szerényen, — bár nem irigylem őket e barbár gusztusért.

— Ön nem szereti a fókahúst, Botond úr?

— Nem, nem, — feleltem őszinte tiltakozással,
— jobb szeretem a rántottcsirkét friss salátával.

— Nem lehet rossz, — szólt közbe a főkaasszony és nagyot nyelt szegényke, mintha legalább is egy combot nyelt volna már le abból a rántott csibéből. Majd egy kérdést is kockáztatott: — Hát a rákot, tengeri halat és tengeri csillagokat szereti-e, Botond úr?

— A rákot a goromba ollói miatt nem szivelem. A tengeri halnál különbnek tartom például a balatoni fogast; a tengeri csillagoknál pedig határozottan jobban szeretem a fejünk fölött csillogó és le-szedhetetlen égi csillagokat.

— Az uram ellenben nagyon szereti a tengeri halat, — fuvalázta tovább, ábrándosan maga elé tekintve a jó fókáné asszony.

— Hozott-e, Botond úr, egy kis tengeri halat?
— kurjantott közbe foka uram s hangja úgy bőgött,
mint egy autó-hang.

— Ejnye, foka uram, erről egészen megfelejtem, — kiáltottam föl nem minden röstelkedés nélkül, — de pótolhatom mulasztásomat! Holnap egy-két kilóval tehetem tiszteletemet?

— Tehette volna ma is, — jegyezte meg őszintén a foka; bár észrevettem, hogy az ígéretet is szívesen vette...

Olyanformán irányítottam most már a beszélgetést, hogy életmódjáról tudjak szerezni egypár érdekesebb adatot.

— A mi hazánk a tenger — vallotta a foka, — de nemcsak a melegvizű, hanem az északi jeges tenger is. Botond úr azonban ne gondolja ebből, hogy mi valami hal-féle állatok vagyunk. Ellenkezően, mi az emlősök sorában az úszólábuak alrendjének vagyunk a tagjai. Rokonságunk kiterjedt előkelő család; csak egynéhányat emlitek, mint az oroszlánfoka, a medvefoka, a sörényes foka, az elefántfoka s ön ezekből is láthatja, kívül van dolga, és milyen családdal!

— A borjúfókákat kifeledni méltóztatott, — vetettem közbe, hogy némi jártasságomról tegyek tanubizonyságot.

— No, igen, őket is ide lehetne sorozni, de ők inkább a népies elnevezés áldozatai, — szólott mentegőzve az öreg. Majd folytatta:

— Eleven kicsinyeket hozunk a világra. Feleségem a múlt évben oly szerencsés volt, hogy két kicsi-

nek adott életet. Ez ritkaság a fókáknál, mert rendszerint csak egyet hoznak a világra. Akkor még fönt tanyáztunk az északi tenger partján. Még fogságba esésünk előtt volt. Egy lakatlan sziget barlangjában huzódtunk meg s ott neveltük föl gyermekeinket. Vaj, hol lehetnek most, szegények! Mi rabságban, az ő életökre pedig az eszkimók lesnek. Oly szépek voltak pedig csecsemőkorukban! Testüket sűrű, lágy, fehér bunda fedte (különben megfagytak volna). Ezt az öltözetet azonban hamarosan a testhez simuló, merev szőrruha váltotta föl s ekkor már fel is növekedtek a gyerekek, s megtanulták az uszást és a víz alá bukást. Nagyon helyes, aranyos gyermekek voltak, önnek sem kívánok soha különbeket, Botond úr!

— Köszönöm jó kívánságukat, de én már csak megelégszem az enyéimmal, akik szintén jó gyerekek, leszámítva, hogy sok cipőt szaggatnak el. Alig győzöm a cipészt fizetni.

— Szabasson nekik uszonyokat, mint aminőt a fókagyerekek viselnek. Igen jó viselet. Ezzel pompásan usznak a vízben és sohase szakad le róluk. A feleségem sokat vesződött a gyerekek nevelésével, de megszokták a vizet, megtanultak rákászni, halászni. Persze, meg kellett tanulniok az önvédelmet is. Mert az északi népek, például a grönlandiak: fóka nélkül nem is tudnának élni. S hogy zsákmányukat (mi vagyunk, fájdalom, ez a zsákmány) megszerezhessék, állandóan a tengeren, a tengerparton és a szigeteken leskelődnek. Ezer és ezer fortélyt kell a fókának tudnia és kijátszania, hogy el ne pusztuljon. Legveszedelmesebb fegyverök különben a szigony, melyet sok csalafintasággal merítenek a szegény fóka testébe,

kinek úgyszólván semmi fegyver nem áll rendelkezésére.

— De nemcsak az ember az ellenségünk, hanem az a kardszárnyu bálna is, mely elől ugyancsak nehéz a menekvés. Gyors szökésekkel minden úszó- és buvár-ügyességünket föl kell használnunk, hogy sekély vízbe, vagy a partra meneküljünk, ahová ez a bestia nem tud követni. Ellenségünk az eszkimón kívül a jegesmedve, valamint az óriási ragadozó halak is. Az eszkimónak, persze, mi nagyon hasznos falat vagyunk. Bőrünk, hajunk, húsupunk egyaránt kincs neki. Bőrünkből a grönlandi hölgyek és urak a legpompásabb ruhát készíttetik. Hajunkból nagyszerű folyózsírt olvasztanak, s ez legfontosabb táplálékuk; úgy isszák, mint itt Pesten a kávé. Húsupunk, ha barna is, nekik finom pecsenye. Bordáinkból rudakat, szögeket készítenek, lapockáinkból ásót, inainkból cérnát. Beleinket nagy fáradsággal megtisztítják, kisimítják, s ablaküveg helyett használják föl, de ruhát, függönyt is csinálnak belőlük.

— És mint dísz ismerik a fókaprémet. Mert az a mi bőrünk sok mindenre jó, sok mindenre kell! Lássá, Botond úr, ezért kell vigyáznunk a bőrünkre. Könnyű önnek, de nehéz a becsületes fókának.

Ugy tettem, mintha megneheztettem volna ezért a mondásért. Erre a fóka illedelmesen megkövetett.

— Ne vegye rossz néven, csak tréfa volt ez a

mondás. Ön, amint látom, az állatok igazszívű barátja.

— Sok barátom van köztük, valóban.

— Akkor ne feledje el, uram, a becsületes fókát sem, aki epedve várja az ígért pár kiló tengeri halat, — szólta a fóka.

Én meg a szerkesztőmre gondoltam, akinek a hal-számlát ki kell majd fizetnie.

TARTALOM

Az Állatkertben	3
Oroszlán őfelsége előtt	6
Az elefánt kegyelemben fogad	11
A viziló portáján	17
A „sivatag hajója” kislelkű	25
Róka koma nagy tervei	31
A madarak óriása leereszkedik	38
A madarak királyánál	43
Ordasi úr haragszik	49
A krokodilus tanyáján	56
„Kézét csókolom, páva néni!”	63
Az erdő királya panaszkodik	69
Medve uram színe előtt	75
A zebra előkelősége	82
A rosszkedvű gorilla	87
A zsiráf balesete	93
Az utolsó bölény szomorkodik	99
A lajhár a Budisz fővédője	104
Az óriáskígyó „lábainál”	109
A hattyúnak szíve is van	114
Látogatásom a fókánál	119

Az Én Ujságom

Szerkeszti

Gaal Mózes

Negyven évvel ezelőtt alapította PÓSA LAJOS és azóta a gyermekek legjobb pajtása, tanácsadója, vezetője és szórakoztatója. Megtanítja a gyereket idejét hasznosan betölteni. A mese és valóság szízsínű világát nyitja meg előtte, mikor iskolakönyvét becsukja.

Előfizetési ára 2 pengő.

Kiadóhivatal:

BUDAPEST VI, ANDRÁSSY UT 16.

Mutatványszámot ingyen küldünk!

HAVAS ISTVÁN

KÖNYVEI

A csodálatos paripa. Bence bácsi. Ifj.

Csodálatos paripa. Ifj.

A hősök. Ifj.

Koncz Márton. Ifj.

Magyar fiúk. Ifj.

A várkúti fiúk. Ifj.

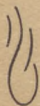
A négy szobor. Irredenta szavalókönyv.

Tomajfüredi arany napok. Történetek.

Töretlen úton. Regény.

Versek.

A magyar irodalom gyöngyei.

Singer és Wolfner iroda' mi intézet rt. kiadása, Budapest

MAGYAR LÁNYOK

Szerkeszti
TUTSEK ANNA

Ezt a lapot bátran és nyugodtan adhatja a szülő, a tanító a fiatal leányok kezébe. Megvan benne minden, ami a leányvilágot érdekli, szórakoztatja. Talál benne érdekes ifjúsági regényeket és elbeszéléseket, ismeretterjesztő cikkeket, azonkívül a háztartásra, kertészetre vonatkozó cikkeket, kézimunkát stb., gyönyörű képeket, illusztrációkat és mindenekfölött magyar szívet, magyar lelket. Melegen ajánjuk ezt a jól szerkesztett lapot a serdülő fiatal leányoknak.

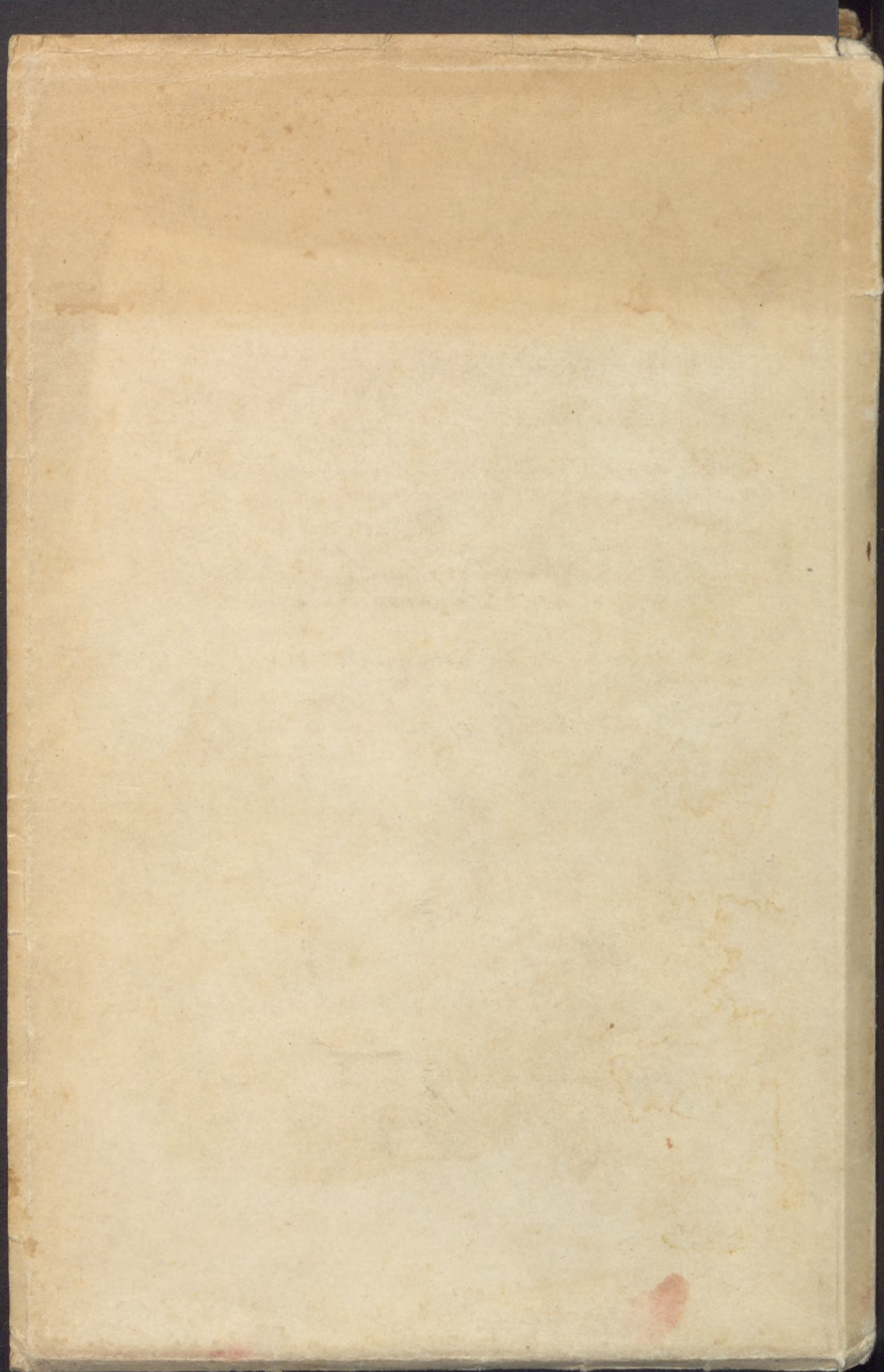
A MAGYAR LÁNYOK
előfizetési díja $\frac{1}{4}$ évre P 2.40
Egy teljes évfolyam ára diszes
egészvásznonkötésben P 10.—
Bekötési tábla egy évfolyam-
hoz --- --- --- --- P 1.60

Kiadóhivatal: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY ÚT 16.

HAVAS ISTVÁN: MEGSZÓLALNAK AZ ÁLLATOK